Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1567 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 5 ԱՊՐԻԼ 1904 — 18 ԱՊՐԻԼ 1904 Ն.Տ.

ՀԱ ՓԱՐԱ

ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՐՈՒՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, ՊԱՊ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱ ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی ده. جیوملك

باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ՕՐ ԱՌ ՕՐ ԿԸ ԼՐԱՑԱՐԱԿՈՒՄԻ ՁԱՅՆԱՏՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրչ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՄԱՒՏՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ղրչ. 100
6 » « » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՄԱՒՏՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՐ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10 ԻՆ 20 ԻՆ ԵՒ 30 ԻՆ

ՅԱՆՈՒՅՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տող 5 ղրչ.
Մէկ անգամէ աւելի յանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՑԸ ՔՍԵՍ ՕՐՈՒԲԱՆ

1904

ԱՅՍ ՏԱՐԻՆ — ԱՊՐԻԼ 5 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ
Թ. օր Ծիւնոց։
ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ — ԱՊՐԻԼ 18
Անթիւնաբեր հողմեր։
ԱՆԱՍՆԱԿԱՆ — 1322 ՍԷՖԷՐ 1
ՀՒՍ ՕՐ — Թրք. 5.22 Եւր. 5.10

ՎԼՐԷԶԱԿԻՆ ՅԻՒ ԵՂԻԱ

(ՀՄՈՒՑՈՒԱԾ ԷՋ ՄԸ)

Շր. օր պատերազմի դաշտէն հասած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ՝ ռուս հռչակաւոր նկարիչ Վասիլի Վէրէշչակին, որ Մոյր. Արեւելք գացած էր իր քանդակ գործին ու ռումբին առիւծ հարքերովը ցնծելու համար, մեռեր է «Բէթորթալովա»ի մէջ, ծանօթ ուղեմին հետեւանքով։

Մեր մէջ՝ այդ աշխարհահռչակ առնդանը ամէնէն աւելի խօսունակ կերպով զգացած և ամէնէն ուժգին կերպով ներկայացուցած է Եղիա Տէմիրճիպաշեան, նոյն իսկ այս էջերուն մէջ, Սուրհանդակի հրատարակչութեան սորին։ Առաջ Եղիան նկարչի տաղանդին փառաբանութիւնը կ'երթէ գէթ ձայնով մը «Վէրէշչակին եւ Հագիզպալտան» խորագիրը կրող այդ յօդուածին մէջ. որ գեղագիտական մտածողութեան մը կ'ըսուանայ ոչնչակոյս հռակաւոր նկարչին գործերուն համար, և իր այն մեծապէս չահեկան կը դառնայ ամենօր վերընթերցումը՝ մեր բազմաթիւ ընթերցողներուն համար։

ՎԷՐԷՇՉԱԿԻՆ, ՀԱՊԵՏԳԱԼՏԱՆ

Վէրէշչակին, Հագիզպալտան։

Ինչ վերաբերութիւն ունին իրարու կամ իրարու հետ։ Ո՛հ, թողէք հիմայ վերաբերութեան խնդիրը, համոյքս մի՛ եղծանէք, երջանկութիւնս մի՛ խափանէք։ Ծառեսես հռչակաւոր իմաստասէր Հարդմանին համար կենաց մէջ Արուեստի հաճոյքներէն գեր ի վեր բան չի կայ, գեղեցկագիտական հաճոյքներուն հետ բաղդատելի բան մը չը կայ։ Այնպէս եմ ես եւ։ Վիեննայի Թանգարանին մէջ ինքզինքս մոռցայ վեհազգեստի մէկ պատկերին առջեւ, այնքան ժամանակ՝ որ եկաւ պահապանն ազդ առնել թէ կը փակուի կոր Թանգարանը։ Ա՛հ, Արուեստը, Գեղարուեստը, փայտ՝ որ զգեզ իր առջեւ ծունկի կը բերէ. քարն՝ որ աչքէդ արցունքը կը խլէ, ու «բարձր ու խոր ձայնն՝ ամէնը» հոգիէդ. անձն մը, ամենակի մը մատների մը քարին վրայ փորուած, կը չլսած կամ լռելայնդէդ ըզքեզ, հոս կը մոգինիչ, իր չարչը կը դարձնէ, իրեն կը կապէ՝ մեռ անքառ ժամ կ'ընէ զքեզ։ Այսպէ՛ս եղաւ ինծի Վիեննայի մէջ, ուր կը տաղակնոյր կը բժանար գրեթէ գեղագիտական զգայնութիւնս իրարմէ գեղակատոյց թանգարիներու, դղեակներու, հասարակ կոց այլեւայլ չէնքերու առջեւ, երբ... ինքզինքս օր մը Ս. Սաեֆանոս եկեղեցւոյ առաւերուց անառակի անառասելի բազրելի առմաններուն մէջ գայթ՝ բան մը չէի տեսներ առաջերէն, սակայն չուրջս բոլոր չէնքերն ու զետ ու առուն բառնակ օխրագոյ կը տեսնէի, և կը զգայի... առաջուն, երբ իր ճակատը նշմարելի հեռատ, երկիւղի ու յուզմակուխտան յօդ զգացումով մը հասկացեցայ ե ցցմբ երեսս դարձուցի երկնաբերձ քարակոյտին առջեւ, ինչպէս որ երկնաբերձ գանկակոյտին առջեւ կ'եւ՝ որ առկեւս է հիմայ։ Եւ ինչպէս որ այս գանկակոյտէն չեմ ուզեր բաժնուիլ, չէի կրնար հեռանալ այդ քարակոյտէն ալ. այն ատեն, որ եթէ ամպարշտութիւն չըլլար, պիտի ըսէի որ Ս. Սաեֆանոսի կենդանի տաճարն եղայ, ինչպէս որ մարդու մը անթափանցելի եռանկիւն գացող ուրիշ մարդու մը հետ «անոր տաճարն է» կ'ըսեն։ Գերմանական հողի վրայ, ուր ամէն գարմանական հողի վրայ, ուր ամէն քար առաջ բարձրացած այդ չէնքը՝ բարձրոյնը նիւթապէս ալ բոլոր Վիեննայի չէնքերուն՝ ինքն յանկուցանելով դիս հոգի ու մարմին, կ'ապացուցանէր թէ՝ ներկայ դարուս սկիզբէն ցայսօր Աւստրիոյ մեծապանծ այն մայրաքաղաքին մէջ կառուցուած չէնքերէն բազարձակօրէն վեր արուեստագիտական արժէք ունէր։ Գերմանական հողին վերայ Հարդմանին համահնչակ ուրիշ արուեստասիրաց Գերմանացի իմաստասէր հեղինակի մը իրաւունք կուտայի եւ իրաւունք կը մերժէի, երբ կ'ըսէր. «Վիեննան ուրախ գլուխը կը բարձրացնէ կը զօրանայ, երբ կրօնքները գլուխներնին խոնարհեն ու ակարանան։ կը հաւատայ կրօնքին արտադրած խելք մը զգացումներն ու ձգտումները, կ'որդեգրէ կ'իւրացնէ զանոնք, եւ այն ժամանակ ինքն ալ ուրիշ խորին, ուրիշ հոգեհամակ կը դառնայ, ա՛յն ատեանն որ կարող կ'ըլլայ հոգւոյն հազորդել բարձրացում ու խանդավառում, ինչ որ ուրիշ անկարող կը ընել ուրիշին»։ Նիչէին, որուն մառածումն է մէկ բերածս, ներելի ըլլայ ինձ հարցնել թէ՝ կրօնքին արտադրած խելք մը զգացումներն ալ ձգտումները որդեգրած ազխարհական Արուեստն ի Վիեննա ինչո՞ւ չէ կրցած ծըննդեան ուրիշ գեղարուեստական հրաշակերտ մը որ զոյգն ըլլայ —հետուէն— Ս. Սաեֆանոսի տաճարին։ Ներելի ըլլայ ինծի խորհիլ իմ կարգիս եւ...վըճռել —քանի որ Արուեստին վեհգնաղարհմայայ պատմութիւնն է որ իրքեւ հիմ կը ծառայէ մտածմանս —թէ Արուեստը կրօնական ըլլալու պայմանաւ կամ կրօնական նիւթերու մէջ կրնայ միայն յաւելի բերել գերազանց ազդի (effet), որվհետեւ հաւատքի նիւթերը միշխն անհուն եւ որվհետեւ հաւատքը միայն կրնայ բարձրացնել արուեստագէտն անմահական բարձրութեան հանճարի...

—Սակայն, կ'ուտարկէք, ո՞ւր է հաւատքը կամ կրօնքը Վէրէշչակինի գործին մէջ, որուն լոկ ընդօրինակութիւնն երեւակայութեանդ կամ հոգւոյդ վրայ նոյն կամ գրեթէ նոյն ազդեցութիւնն ունենալ կը թուի Վիեննայի հին այն հրաշարուեստ տաճարին հետ։

—Ձեր ուտարկութեան պատասխանն առանձին յօդուածի մը կամ գրքի մը նիւթ կրնայ կազմել, զոր որ մը գրեմ թերեւս։ Այժմ պիտի չուտանամ հատուտելով թէ —Նախ, բառին գթասիրտ նշանակութեամբ գերազանցօրէն քրիստոնեայ անձ մըն է Վէրէշչակին։ Երկրորդ, «պատկերհանական իրապաշտութեան Հայր», մեծապէս դիւցազներգական, այլ իսկապէս սրբերգական հանճար մ'է Վէրէշչակին։ Երրորդ, բուրգի մեծ ուտած է իր գանկակոյտին, ձեռն է եգիպտական հին գերեզմանին զոր հոգւոյ անմահութեան վրայ խորին հաւատք ունեցող ամենամեծ մենանին ժողովուրդ մը կանգնած է։ Չորրորդ, ինքը պատերազմիկ մը որ իր գրուածներուն մէջ զայրոյթ կը յայտնէ պատերազմի դէմ։ Ինչպէս կրնայ յղանալ ու գործադրել այդպիսի ինքնատիպ արուեստական գործ մը, առանց համակուելու անհուն զգացումով որ միայն կրօնական զգացումը կրնայ ըլլալ։ Ոսկերբուրգին ծնընդեան վրայ բան մը կարդացած չըլլաս լով, չը գիտեմ թէ Ատաուածայունչ ու Շէֆքսիր օ՛ր ատիճան բաժին ունեցան այդ նկարին յղացման մէջ կամ թէ բաժին ունեցած են բնաւ... Ինչ, բաժին չունենան... պէտք է հաղթանուծ Թիւնն ուրանալ այն ժամանակ...։

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՏԻՄԻԹՐԻՈՍ ՉՕԼԱՔԻՏԷՍ

Իրաւամբ՝ Հայ եւ Յոյն եկեղեցիներուն ու Պատրիարքարաններուն մինչեւ աւելի քան մէկ գառադր դար միաբեան կապ մը եղաւ Տիմիթրիոս Զօլաքիէս, որուն անունը՝ այդ հանգամանքով՝ արդի եւ անմոռաց պիտի մնայ, Թէեւ ինք արդէն գործօն կեանքէ հրաժարելու ատիպուած է՝ յառաջացած տարիքին համար։ Բաւական ատեն է որ տեսակ մը հնչուռք եղած էր իմ մէջս՝ թէ ո՞վ պիտի կատարէ այն դերը զոր Զօլաքիէս կը կատարէր այնքան արժանիքով ու ձեռնհասութեամբ, երբ հայ եւ յոյն Պատրիարքներ հանդիսական այցելութիւններ մը ունէին փոխանակելիք, Շատակի, Մըննանդի եւ ասրիշ առիթներու մէջ։ Անխուսափելիօրէն կապուած էր այդ այցելութիւններուն Զօլաքիէս անունը՝ մեր մէջ երկար տարիներու այդ նուիրատուութեամբ անբաժան էր այդ տեսակցութիւններէն, ու հանրութիւնը՝ վարժուած էր Պատրիարքական ընդհանելութիւններու նկարագրականը Թերթերու մէջ կարդացած տեղն, բնազդօրէն ու անհրաժեշտաբար գանելը զինքը իբրեւ թարգման երկու կողմերուն խօսքերուն ու զգացումներուն, զոր հաւատարմութեն թարգմանած միջոցին, գիտցած է նաև համեստաբար ու մեծութիւն գոյն մը տալ անոնց յարաբերութիւններուն։

Ո՛վ պիտի կատարէր անոր դերը, կը մտածէի։ Ու ահա, Զատկի առիթով, Օրմանեան Ս. Պատրիարքին այցելութիւնը Ծէնէրի Օյն Պատրիարքարանին, պատեհութիւն կ'ընծայէ որ երեւան գայ Զօլաքիէս էֆ.ի յայտրդը, որ նոյնպէս անոր աշակերտն եղած է Պէրպերան վարժարանին մէջ։ Արիս էֆ. Ֆեճճան, որ իր երիտասարդ տարիքին բաղդատմամբ չատ լուրջ խոհականութիւն մը ի յայտ կը բերէ Պատրիարքարանի Գործակատարութեան պաշտօնին մէջ։ առիթ մը կը գտնէ իր յունագիտութիւնը օգտակարապէս ցոյց տալու, պատիւ բերելով իր հելլենագէտ ուսուցչին՝ Զօլաքիէս էֆ.ի, և յայտարելով անոր իրրեւ Թարգման և միջնորդ Հայ եկեղեցւոյն Պատրիարքներուն։

Ծիչենք մէկ քանին։ Հայերէնէ յունարէնի Թարգմանած է Մաշտոցին մեծ մասը, Ներսէս Շնորհալիին գործերը, Պատարագի Մարհարդը, Մկրտութեան Մարհարդը։ Ընտանեկան իրաւունքի վրայ բացատրական գործը ևն. ու բազմաթիւ յօդուածներ յոյն Թերթերու մէջ (Էքկլիսիաստիքի Ալիքիա, Նեոլոգոս, եւայլն), մինչ նպատակ ունենալով Յոյներուն ծանօթացնելու Հայն ու իր եկեղեցին, իրրեւ առաքելահիմն դարաւոր Հասատատութիւն, եւ ցոյց տալով Թէ անոր վարդապետութիւնն է ուղիղ եւ անսեռիր՝ իրրեւ քրիստոսատնդ ճըշմարտութեանց հաւատարիմ հետեւող։ Անցած 1902 Թուականին էր որ Վանալատրաց Պահքին վրայ մեկնութիւններ գրեց Ալիքիայի մէջ։ Առանձին զատ Զօլաքիէս ունեցած է այլ եւ այլ դասական գործեր՝ Հայերէնը Յոյներուն եւ Յունարէնը Հայերուն մատչելի ընելու համար։ Իր գործերէն ամբողջ ընթացքը մը կը կազմեն՝ Ընթերցարաններով, Բերականներով և Բառգիրքերով, զորս յօրինած է կարծես իրր հայ ոգիով, երկու լեզուներուն մէջ ալ հաւասար ու իսր հմտութիւն մը փայլեցնելով։ Անգլիերէնն «Զբոյլ-Բրօնքզ» անուն կրօնական Թերթին մէջ Յունարէնէ Անգլիերէնի վերածած է Զօլաքիէսի Թարգմանութիւնները, մեկնութիւնները, ծանօթութիւնները, յօդուածները, Հաւերը եւայլն։

Իր երկասիրութիւններէն որոնց Թիւն քանի է, կարծեմ, ո՛չ միայն Յոյներն օգտուած են, այլ Հայերն ալ, որոնք պէտք ունեցած են յանուրէն օգտվելու՝ իրրեւ մէկը այս երկրին ժողովրդական լեզուներէն, որ չատերուն օգտակար եղած է առուտուրի եւ ասրիշ դործունէութիւններու մէջ։

Զօլաքիէսի բեղուն կեանքը, այս հանգամանքներով, պէտք է որ լաւ ճանչցուի մեր մէջ, եւ երախտագիտութիւնով յիշուի իր անունը օրհան Յոյներուն նոյնքան ալ մեր կողմէ։ Ինքը դեռ ողջ է, բարեբախտաբար, եւ գոնէ բարոյական վարձատրութեան մը եւ իր այնքան քրիստոնեական ու աքսուիթիւններուն արեւսւոր

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ԹՈՒԲՐՈՆԸ (37

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Իրաւ Քօղին Տակ

ՎԷՊ

Տեղական—Ընտանեկան Կեանքէ

Գ.

կինը սակայն չէր դժբաղեր։ Քարացած երեսկնաթաւին վրայ, վիշտով օծուած յուսահատութիւն մը ներկայացնող դէմքի մը պէս։

Սեղանատերը անոր մօտեցաւ։

—Նադիկ, ըսաւ, խօսք ասելիր որ ունիս... կը տեսնես որ յանցանքը իմս չէ եթէ գաւակդ կը սիրեմ...

Կինը կրկին չպատասխանեց։ Ծաւալը գրկած էր զայն, կատրծը ան ած էր՝ չփակէն դաբա պատիկաւ

ատեան։ Սկսաւ լալ, լուկ եւ առատ լաց մը ասրկէ կարծես պիտի խեղդուէր։

Քանի մը վայրկեան արցունքները ողողեցին այդպէս իր աչքերը։ Ծեռայ՝ ցաւագին անգորրաւ լուն մը յայտրդեց այդ յուզումին։ Լացը հեծկլտուքի փոխուեցաւ,

—Ձաւա՛կ մը... գաւա՛կ մը, կը մրմնջէր սիրտ բզքռող ձայնով մը, եւ ըսե՛լ Թէ այդ տպաւրն գաւկին համար քաւ օրինաւոր գաւակդ այսպէս երեսի վրայ կը ձգէիր, այդ մեղքի պատուդին համար կը կործանէիր այս գաւը, կը վտանգէիր այն դրամը որ իմ գաւկիս իրաւունքն էր...

—Նադի՛կ...

—Չէ՛ր բաւեր որ մարդկային ընկերութենէն վտարուած անպատիւ կին մը քաւ օրինաւոր կնոջդ պատիւը, համբաւը գողնայ, բայի գաւակ մըն ալ քուկ հարստատ գաւկիդ իրաւունքները կը կողոպտէ՛... Աատաւա՛ծ, Աատաւա՛ծ, ինչ ըրի՛ քեզի որ այսքան տանջանքի կը դատապարտես զիս... ինչ մեղք գործեցի... ինչ չարութիւն ըրի... ես որ...

Չկրցաւ խօսքը աւարտել,

Արցունքները կրկին յորդեցան, աչուըները լեցուցին և սկսան իրար հալածել՝ իր յուզումէն կարմրած այտերն ի վար։

Սեղանատերը ծունկի եկած էր անոր առջեւ։

—Նադի՛կ, կ'ըսեր, ներէ ինծի, ներ՛ է...

Զգաց սակայն որ այդ վիճակին մէջ կինը ոչինչ պիտի հասկնար իր զղջումն, եւ Թողուց որ լայ, Թողուց որ հանդարտի։

Երբ լացը դադրեցաւ, կրկին անոր քովը եր, մինչ ծունկի վրայ, զղջումակ դէմքով մը՝ որ իր մաղերուն ճերմակ չըլլանակին մէջ աւելի գղջալի, աւելի սրամտորմք կ'երեւար։

—Նադի՛կ, ըսաւ նորէն, ներէ՛ ինծի, ներէ, մի՛ մօթեր զիս... յանցանքը իմս չէ եթէ գաւակդ կը սիրեմ...

—Ես այս միւս գաւա՛կդ, ընդմիջեց կինը՝ սակաւին յուզօսմէն դողդող ձայնով մը։

—Դարձեալ յանցանքը իմս չէ, եթէ գայն չեմ սիրեր... մարդ կրնա՞յ իշխել իր զգացումներուն վրայ... ներէ, ներէ ինծի...

—Կը ներեմ, բայց պայմանաւ որ ալ քաշուիս այդ տունէն...

—Չեմ կրնար, Նադի՛կ, չեմ կրնար ... որչափ ատեն որ գաւակս հոն է...

—Ես եթէ հոն չըլլայ...

—Աւրկա անկարելի է... Սօֆի չպիտի Թողու որ գայն ինրմէ առնեն...

—Բայց եթէ մեծ գաւմար մը խոստանայ իրեն, կը կարծե՞ս որ ընդդիմանայ... դրամի համար կ'ապրին ասոնք...

—Ո՛վ գիտէ... դուն Սօֆին չես ճանչնար...

—Բայց քանի որ անպատիւ կին մըն է կ'ըսեմ... դրամի սիրոյն իր պատիւը ծախզը ինչո՞ւ գաւակն ալ չծախէ... մանաւանդ որ բնաւ մըն է իրեն համար...

—Չեմ կարծեր, չեմ կարծեր...

—Բաւ ինչո՞ւդ պէտք... դուն ինծի ատ ըսէ որ եթէ գաւակդ հոս, քաւ մօտ բերուի, պիտի քաշո՞իս այդ տունէն...

—Հո՛ս, իմ մօտս... Նադի՛կ, խոնթեցա՛ր...

կղերին միաքը, որ դարաւոր նախապաշարմունքով լեցուած էր, չանդրիր եղաւ անոնց մթագնած ալեւոր ներուն առջեւ պարզելու Հայ. Առաքելական եկեղեցւոյն ուղղափառութիւնը, փաստաբանելով Աստր մասին կազմուած Թիւր ու Թերի ըմբռնումները, որոնք արդիւնք էին տգիտութեան և մոլեռանդութեան։ Զենք կրնար ըսել անշուշտ Թէ Զօլաքիէս ամբողջ այդ լոյն կըղերին սխալ հասկացողութիւնները ջընջել յաղողած է (քանի որ դեռ ան ալ կը պատահին մոլեռանդ վերաբերումներ դէպ Հայ հօտը), բայց չատ մեծ է Տիմիթրիոս Զօլաքիէսի կատարած գործը, որուն անսասա վկաներն են իր գրական երկերը՝ հայ եկեղեցական մատեաններու Թարգմանութիւնները, մեկնութիւնները, ծանօթութիւնները, յօդուածները, Հաւերը եւայլն։

Ծիչենք մէկ քանին։ Հայերէնէ յունարէնի Թարգմանած է Մաշտոցին մեծ մասը, Ներսէս Շնորհալիին գործերը, Պատարագի Մարհարդը, Մկրտութեան Մարհարդը։ Ընտանեկան իրաւունքի վրայ բացատրական գործը ևն. ու բազմաթիւ յօդուածներ յոյն Թերթերու մէջ (Էքկլիսիաստիքի Ալիքիա, Նեոլոգոս, եւայլն), մինչ նպատակ ունենալով Յոյներուն ծանօթացնելու Հայն ու իր եկեղեցին, իրրեւ առաքելահիմն դարաւոր Հաստատութիւն, եւ ցոյց տալով Թէ անոր վարդապետութիւնն է ուղիղ եւ անսեռիր՝ իրրեւ քրիստոսատնդ ճըշմարտութեանց հաւատարիմ հետեւող։ Անցած 1902 Թուականին էր որ Վանալատրաց Պահքին վրայ մեկնութիւններ գրեց Ալիքիայի մէջ։ Առանձին զատ Զօլաքիէս ունեցած է այլ եւ այլ դասական գործեր՝ Հայերէնը Յոյներուն եւ Յունարէնը Հայերուն մատչելի ընելու համար։ Իր գործերէն ամբողջ ընթացքը մը կը կազմեն՝ Ընթերցարաններով, Բերականներով և Բառգիրքերով, զորս յօրինած է կարծես իրր հայ ոգիով, երկու լեզուներուն մէջ ալ հաւասար ու իսր հմտութիւն մը փայլեցնելով։ Անգլիերէնն «Զբոյլ-Բրօնքզ» անուն կրօնական Թերթին մէջ Յունարէնէ Անգլիերէնի վերածած է Զօլաքիէսի Թարգմանութիւնները, մեկնութիւնները, ծանօթութիւնները, յօդուածները, Հաւերը եւայլն։

Իր երկասիրութիւններէն որոնց Թիւն քանի է, կարծեմ, ո՛չ միայն Յոյներն օգտուած են, այլ Հայերն ալ, որոնք պէտք ունեցած են յանուրէն օգտվելու՝ իրրեւ մէկը այս երկրին ժողովրդական լեզուներէն, որ չատերուն օգտակար եղած է առուտուրի եւ ասրիշ դործունէութիւններու մէջ։

Զօլաքիէսի բեղուն կեանքը, այս հանգամանքներով, պէտք է որ լաւ ճանչցուի մեր մէջ, եւ երախտագիտութիւնով յիշուի իր անունը օրհան Յոյներուն նոյնքան ալ մեր կողմէ։ Ինքը դեռ ողջ է, բարեբախտաբար, եւ գոնէ բարոյական վարձատրութեան մը եւ իր այնքան քրիստոնեական ու աքսուիթիւններուն արեւսւոր

չափ դիւրաւ չի յափշտակուիր։

—Նադի՛կ, չպիտի յաղողիս...

—Անպարկեշտ կնո՛ջ մը հետ...բայց ասիկա իմ գիտնալիք բանս է...

—Չպիտի յաղողիս եւ պարապ տեղը...

—Գիտի յաղողիմ, պիտի տեսնես որ պիտի յաղողիմ...

Այդ գաղափարը գրաւած էր զինքը, ու մտածելով՝ պահ մը առջեւան յուսահատութիւնն ու կսկիծը։ Պիտի երթար, պիտի կուռէր, պիտի պօռար, գաւակը պիտի առնէր։ Եւ ինչո՞ւ չըներ՝ երբ ամէն կախաւած էր ընտանեքին խաղաղութիւնն ու փրկութիւնը։

Սեղանատերը հաւատք չուներ այդ դիմադրութեան արդիւնքին վրայ։ Եւ առկայն չուզեց աւելի պնդել։ Այդ յոյսը կնոջը կիրքը քնացուցած էր եւ զինքը փրկած այդ ատիճան անել կացութենէ մը։ Պէտք էր օգտուիլ այդ առիթէն։

—Երկուքս ալ մոռցինք Արան, ըսաւ չփոթ ձայնով մը։

(Շարունակելի)

մը պիտի ըլլայ երախտագէտ գնահատումի մ'ը եւ է ցոյց որ կատարուի պաշտօնական կամ սօսկական ձեւի մը տակ։

Զօլաքեան ծնած է 1837ին։ Իր նախնական ուսումը առած է Սամաթիա։ 1851ին մտած է Ֆէների դպրոցը ուր մնացած է մինչեւ 1856։ Հայերէն լեզուի համար իր ուսուցիչներն եղած են՝ Նախ (Խրիմի պատերազմը սկսած տարիները) Յակոբ պատուելի անուն մէկը, որ չատ դժուարութեամբ վարած է իր առաջին քայլերը, քանի որ նոյնիսկ ան եւ է յարմար դասագիրք չկար։ Երկրորդ՝ Գէորգ պատուելի Միւչէն Զաքարասեան որ հմուտ հայկաբան էր, ինչպէս չատերուն ծանօթ է։ Երրորդ՝ Յովսէփ պատուելի Մալէզեան՝ ան ալ հայկաբան։ Չորրորդ՝ Թորոս Նալպանդեան եւ վերջապէս Մանուէլ Զօլաքեան, լեզուագէտ ու բազմահմուտ անձ, որուն խօսած ու գրած լեզուներն են թուրքերէն, անգլիերէն, հայերէն, իտալերէն եւ յունարէն։ Այս անձին վրայ մեծ բամարումով մըն է որ կը խօսի Զօլաքեան, յիշելով թէ չատ սիրուն ու գեղեցիկ անձ մըն էր որքան հմուտ, եւ պարկեշտ ու պատուաւոր վարքի տէր։ Մեռած է 1858ին, եւ Զօլաքեան իր նշան իր համբաւումին ու երախտագիտութեան, այս ուսուցչին ձօնած է իր մէկ քերականութեան գիրքը։

Զօլաքեան էֆ. 1874ին Յունաց այժմու Պատրիարք Տ. Եօաքիմ Ա. Պատրիարքութեան օրով, Յոյն Պատրիարքարանի գործակատարի օգնական կ'ընտրուի եւ կը մնայ նոյն պաշտօնին մէջ մինչեւ 1882։ Մինչեւ 1892 պաշտօնէ հրաժարած կը մնայ, եւ 1892ին վերստին կ'ընտրուի Անթիմոս Պատրիարքին օրով եւ կը վարէ այդ պաշտօնը մինչեւ 1903 յուլիս, երբ հանգիստի կը կոչուի ամսական 500 ղշ.ով, զոր կանոնաւորապէս կը տայ Ֆէների Պատրիարքարանի անուալէն իբրեւ վաղեմի եւ արդիւնաւոր պաշտօնեայ։

Զօլաքեան եղած է երկար տարիներ յունարէնի ուսուցիչ Պէրպէրեան վարժարանին մէջ, քիչ մը ատեն ալ Հայկական կրթարանի մէջ, և չատ մը Հայ պատանիներ օգտուած են իր ուսուցչութիւնէն, ինչպէս մեր գործակատար Աբիս էֆ. որ իր ուսուցչին պատիւ բերելու չափ յաջողապէս կը կատարէ Պատրիարքներու բանախօսութեանց թարգմանի փափուկ դերը։

Իր խօսակցութիւններէն կարելի էր հասկնալ թէ երկու Եկեղեցիներու վերաբերեալ իրերուն խորապէս հմուտ էր, եւ քննած էր տարբերութիւնները որոնք խտրոց մը կ'ըլլային Հայ և Յոյն Եկեղեցիներուն մէջ։ Միչտ անկապատ գտնուած է այն անձկամիտ կղերին, որ նկրտած է չէզոքել մաքառանդ ոգի մը ընդդէմ մեր կրօնական դաւանանքին ու հայկական ծէսակատարութեան։ Յունական քիչ մը թերեւս արտասանութիւնով յատակ ու գրաբարաւոր հայերէն մըն է՝ զոր կը խօսէր Զօլաքեան, գործածելով այն բառը՝ որ կրնայ ճիշդ բացատրել իր գաղափարը, քիչ մը ծանր՝ հատիկ հատիկ արտասանելով, բայց դիմացինը չչփոթեցնելով ո՛ր և է խորթ ու օտար բացատրութեամբ կամ անվարժ ու անգործնական ասութիւնով։

Միջահասակ, թիկնեղ մարմնով, կլոր դէմքով, այս պատուական անձը ունէր համակրելի երեւոյթ մը, որքան քաղցրաբարոյ վարք մը. քիչ մը չիլ նայուածքին մէջ սուր բիբերը անուշ ցոլք մը կ'արձակէին և բարի ու անմեղ ժպիտ մը կը պատկերացնէին։ Մօտ 70 ձմեռներ կը կրէ իր ուսին վրայ, բայց դեռ ունէր բաւական կորով՝ կայտառ ծերունի մը կոչուելու չափ։ Իր հանգիստի օրերը կ'անցընէ Սամաթիա՝ իր բնակարանին մէջ, որոճալով անցեալ գործունէութեանը վրայ, որ արժանի է հանրային չնորհակալութեան։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՊՐԻԼ 13Ի ՆԱՒԱՄԱՐՏԸ

ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հետզհետէ մանրամասնութիւններ կը հասնին չորեքշաբթի օրուան նաւամարտին վրայ, որ այնչափ աղէտալի հետեւանք մը ունեցաւ Ռուսական տորմիղին։ Նոր հեռագիր մը կ'ըսէ.— Ապրիլ 12էն 13 լուսնալու գիշերը մեր Թօրփիլանաւերէն խումբ մը ծովուն բացերը ելաւ եւ. Թշնամիին Թօրփիլանաւերու հանդիպած ըլլալով, տաք կռիւ մը ծագեցաւ որ մինչեւ առաւօտեան ժամը 7ը տեւեց։ Մեր «Սթրաշնի» Թօրփիլանաւը տիրող մշուշին հետեւանքով միւսներէն բաժնուած ըլլալով, յարձակում կրեց երեք թշնամի թօրփիլանաւերէ, որոնք ընկղմեցին զայն։ Մեր «Պայան» յածաւորակը անոր օգնութեան փութացած ըլլալով, թշնամի թօրփիլանաւերը հեռացան։ Յետոյ ժամ 8ին ատենները մեր նաւարաժինը նաւահանգիստէն դուրս ելաւ, երթալ դիմաւորելու համար թշնամին որ կը մօտենար. բայց չատ չանցած ճաբոնական մեծ ուժեր, չորս գրեթէ 16ը խոչոր մարտանաւերէն, նորէն երեւցան։ Մեր նաւարաժինը նաւահանգիստ ուղղուեցաւ եւ կարի դժուար չարունակուեց թշնամիին դիմագրելու համար։ Ժամը տասն էր, երբ յանկարծ պայթիւն մը տեղի ունեցաւ «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորին տակէն, որ երկու վայրկեանէն ջուրերուն մէջ անյայտ եղաւ։ «Բոպիէտա» զրահաւորը, որ կողէն մէջտեղէն պատռուած ըլլալով, ներքին նաւահանգիստը վերադարձաւ իր խարիսխ նետեց։ Թշնամին յետոյ երկու ժամ բաժնուելով հորիզոնէն անյայտ եղաւ»։

Ծովակալ Մաքարոֆ՝ ամէն անգամ որ Ճաբոնցիները կը մօտենային, ինքն ալ իր ամբողջ նաւարաժինով դուրս կ'ելլէր եւ զանոնք կը դիմաւորէր։ Չորեքշաբթի օրն ալ երբ ճաբոնական նաւարաժնին յառաջիկէն նաւերը տեսնուեցան ռուսական դիտարաններէն, անմիջապէս դուրս ելաւ իր մարտանաւերով։ Ծովակալ Թոկօ որ սովորաբար 14-16 մարտանաւերով կը յարձակէր, այս անգամ 30 նաւերով կը յառաջանար։ Ծովակալ Մաքարով տեսնելով որ իր ուժը չատ վար կը մնայ թշնամիին ուժէն, չուզեց ճակատամարտի մտնել եւ Բորթ Արթիւր դարձաւ։ Իր նպատակն էր նաւերը Ոսկեղէն Բլուրին առջեւ համախմբելով պաշտպանել նաւահանգիստին մուտքը, և միեւնոյն ատեն հեռուէն նետել ներքին նաւահանգիստը քաշուիլ, ծովեզերքի մարտկոցներուն կրակէն օգտա մնալու համար։ Երբ Ռուս ծովակալը իր դրօշակիր «Բէթրոբաւլովսք» նաւով նաւահանգիստ բերնին կը մօտենար, նաւին տակէն այնպիսի պայթում մը տեղի ունեցաւ զոր չատ զօրաւոր կերպով լեցուած ական մը կրնար պատճառել։ Փորձով տեսնուած է որ այս տեսակ ականներու պայթումը մէկ քանի մեդր մեծ ու քառակուսի ծակ մը կը բանայ նաւուն տակէն մինչեւ վերնայարկը, այնպէս որ ջուրը վայրկեանաբար ներս կը խուժէ ամէն յարկերէն։ «Բէթրոբաւլովսք» ալ այնպէս եղաւ, և մէկ քանի երկվայրկեանի մէջ ջուրերուն տակ թաղուեցաւ։ Մէջը գտնուողներէն հազիւ 30-40 հոգի ազատուեցան, ինչպէս յայտ է։

Ծովակալ Ալեքսէյեւի առաջին երկու հեռագիրները միայն աղէտը կ'իմացնէին, մէկ երկու տեղեկութիւններով։ Դիտելի է որ ծովակալ Մաքարոֆ 72 ժամէ ի վեր գիշերները հանած չէր, որովհետեւ վայրկեանէ վայրկեան Ճաբոնցիներուն յարձակման կը սպասէր։ Հանգուցեալ ծովակալը Բորթ Արթիւրի ռուսական նաւարաժնին հրամանատարութիւնը առանձնելէն երկու օր վերջը հեռագրով մը ատրպազարար կը խնդրէր որ ուրիշ ծովակալ մը ղրկուի իրեն իբրեւ ընկեր, որուն կ'ուզէր վստահիլ իր գաղտնիքները. որովհետեւ չատ հաւանական կը տեսնէր որ իր պաշտօնին զոհը պիտի ըլլար։ Ծովակալին հետ իր ամբողջ սպայակոյտն ալ խղդուած է։

Ազատուածներէն Կիրիլ մեծ-դուքսը, որ Ցարին հօրեղբօրորդին է, իր եղբօրը միջոցաւ հօրը հեռագրեր է իր ազատուելուն պատմութիւնը։ Երբ պայթումը տեղի ունեցեր է, մեծ-դուքսը նաւուն վերնայարկը եղեր և հոն տահեր է, ուրկէ ալիք մը քչեր տարեր է զինքը։ Սակայն մեծ-դուքսը յաջողեր է ջուրին երեսը ելլել, եւ ազատուեր է ռուսական թօրփիլանաւի մը կողմէ։ Կը հաւաստուի թէ մեծ-դուքսին ստացած վէրքերը անհրաժեշտ կ'ընեն իր Ռուսիա դառնալը։ Զօր. Քուրոբաթքին ապրիլ 14ին այցելութիւն տուեր է մեծ-դուքսին, եւ լաւ վիճակի մէջ գտեր է զայն. իր ազատութիւնը հրաշքով կը յառաջանայ եղեր, և վէրքերը քանի մը օրէն պիտի սպիանան։ Ուրբաթ օրը, սակայն, Լոնտոնի մէջ տարածուած զրոյցի մը նայելով, մասնաւոր հեռագիր մը հասած է եղեր, որ կը ծանուցանէ թէ մեծ-դուքսը մեռեր է իր ստացած վէրքերուն հետեւանքով։

ՆՈՐ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԹԻՒՆ

Ցարը ուրբաթ օր հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը ստացաւ Ալեքսէյեւէն.—

«Պատիւ ունիմ խոնարհաբար Ձեր Վեհափառութեան իմացնելու թէ՝ այս առտու (ապրիլ 15) ժամը 9էն մինչեւ 1էն ետք ճաբոնական տորմիղը, որ 14 մարտանաւէ կը բաղկանար, երկու խումբի բաժնուելով Լիաօթիշանէն փոխն ի փոխ ամրակոծեց Բորթ Արթիւրի բերդերը եւ քաղաքը։ Թշնամին 185 ռումբ նետեց։ Մեր նաւարաժինը, «Բայիէնոս» զրահաւորին և մարտկոցներուն կրակին օժանդակութեամբ բաւական կերպով պաշտպանեց։ Ծովեզերքին վրայ մինէ հինգ զինուոր եւ երեք Չինացի վիրաւորուեցան, և 7 Չինացի սպաննուեցան։ Մեր նաւերուն մէջ ո՛չ մարդու կորուստ ու ալ նիւթական վնաս կայ։»

Չինական յածաւորականներու հրամանատարն ալ կը հեռագրէ թէ՝ հինգշաբթի ամբողջ օրը՝ Թնդանօթի ձայներ լսեր է Բորթ Արթիւրի կողմէն։

Ծովակալ Ալեքսէյեւ Բորթ Արթիւր գնաց ուրբաթ օրը։

ԳԵՏԻՆ ՎՐԱՅԻ ԿՌԻՒՆԵՐԸ

Զօր. Քուրոբաթքին ապրիլ 12 թուականով կը հեռագրէ թէ՝ Զօր. Քըրաշալինեցի ապրիլ 9ի գիշերը հրամանատար է արձակաղէններու չոկատը մը՝ Եալուի ձախ ափը անցնիլ, Վիժուի դիմաց։ Չոկատը գետին մէջ Սամալինօ կղզին անցեր և հոն յանկարծակիի բերեր է Ճաբոնցի հետազօտիչներու չոկատ խումբ մը, որ 30 հոգիէ կը բաղկանար, հիւրը այն պահուն որ ատոնք կղզին արեւելեան կողմին կը մօտենային երեք նաւակներով։ Ռուսերը թող տուեր են որ Ճաբոնցիները ցամաք ելլեն եւ յետոյ կրակ ըրեր են անոնց վրայ։ Գրեթէ բոլոր Ճաբոնցիները հրացանով և սուինով սպաննուեր եւ խղդուեր, և նաւակներն ալ ընկղմուեր են։ Ռուսերը բնաւ կորուստ չեն կրեր։ Յաջորդ օրը Վիժուի մէջ ճաբոնական դրօշը վար առնուեր է և անոնց պահակ զօրքերը, որոնք վերջերս առնուած էին, հոս ընկրկեր են։ Ապրիլ 9ի գիշերը չորս ռուս արձակաղէններ Եալուն անցեր և ռուսական գիւղ մը ուղղուեր են, ուր ճաբոնական հեծելազօրքերու գունդ մը գտեր են։ Ճառնեկալ ժամ մնացեր են հոն։ Սակայն յետոյ Ճաբոնցիներ զիրենք մատնած ըլլալով, ստիպուեր են գետէն լողալով փախչիլ, որովհետեւ իրենց նաւակը խրած էր։ Մէկ զինուոր մեռեր է։ Ճաբոնցիները նաւակով մը հալածեր են զանոնք, բայց իրենք ալ յարձակում կրեր են ռուսական նաւակէ մը, որ լողացողները պաշտպանելու եկած էր։ Բոլոր Ճաբոնցիները սպաննուեր և իրենց նաւակը ընկղմուեր է։

=(•)(•)=

ՄԱՀ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՌՈՒՍ ՆԿԱՐԻՉ

ՎԱՍԻԼԻՈՒ ՎԷՐԷՉԱԿԻՆԻ

Բեդերսպուրկէն հեռագիր մը պաշտօնապէս կը հաստատէ մահը Ռուս հռչակաւոր նկարիչ Վասիլիու Վերէչակինի, որ «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորին մէջ կը գտնուէր։ Այս հռչակաւոր նկարիչին մահը մեծ կորուստ մըն է գեղարուեստի աշխարհին համար։ Վէրէչակին Ռուս պատերազմական նկարչութեան ամենափայլուն ներկայացուցիչը, և մեր ժամանակին ամենէն ականաւոր արժանիքի տէր գեղարուեստագէտներէն մէկն էր։ 1842 հոկտ. 26ին Չերբովէցի (Նովկորոտի նահանգ) մէջ ծնած էր, և հետեւաբար 61 տարեկան էր դեռ, և իր կորովի քաջառողջութենէն կարգ մը նոր գործեր կը սպասէր գեղարուեստական աշխարհը։ Պզտիկ հասակին մէջ նաւային վարժարանը դրուեցաւ, բայց չուտով յայտնուեցաւ իր անդիմադրելի հակումը դէպի գեղարուեստը։ Եւ սակայն նաւազ մը եւ զինուոր մը մնաց մինչեւ վերջը։ Բարիզի մէջ, հռչակաւոր նկարիչ Ժէռոմի աշխատանոցին մէջ աւարտեց իր ուսումը։ Իր գործերը աշխարհահռչակ են արդէն, և տիեզերական հիացում գրաւած։ Ոչ ոք կրցած էր իրմէ աւելի լաւ պատկերացնել պատերազմին արհաւիրքները։ Ներկայ գտնուած էր Ռուսիոյ մղած բոլոր պատերազմներուն՝ 1867ին Թուրքաստանի մէջ Զօր. Քօֆմանի մղած կռիւէն մինչեւ ներկայ ռուսեճաբոնական պատերազմը։ Վառօդին հոտը կը հրապուրէր զինքը։ Քանի՛ քանի անգամներ զոհ գացած է իր յանդգնութեան, վիրաւորուելով թեթեւ կամ ծանր կերպով։ Եւ սակայն տարիքը չէր արգիլեր զինքը, ներկայ գտնուելու ամենէն կարեւոր և ողբալի ճակատամարտներու։ Իր տպաւորութիւնները վառ երանգներով պատկերացուցած է Բարիզի մէջ ցուցադրուած իր նկարներուն մէջ, որոնք ընդհանուր հիացում գրաւած են։

Կարդացէք խմբագրական սիւնակին մէջ Եղիայրին գրած հայակաղ էջը՝ Ռուս նկարչին վրայ։

=〰=

14 ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐ, մեծ մասը Անգլիացի, Չինամբօ հասան երեքշաբթի օր, պատերազմի դաշտը երթալու համար։ Կարեւոր դէպքերու մօտաւորութեան նշան մըն է ասիկա։ Օտար զինուորական կցորդներն ալ հրաման առացան պատրաստ գտնուիլ, ճամբայ ելլելու համար։

ԹԵՐԹԻՆԷՆ հասած լուրերու նայելով, պատերազմի սկիզբէն ի վեր իբր 60 հազար Ռուս զինուոր մտած է Մանչուրիա։ Անցած չաբթու օրական միջին հաշուով միայն 200 զինուոր կը հասնէր։ 4500 զինուոր կը գտնուի Մուքտէն, 10,000՝ Լիաօ Եանկ, 12,000 Թաշիչաօ և 3000 Նիւչուանկ։ Ճաբոնական ընդհանուր յառաջխաղացութիւն մը պիտի ըլլայ մայիսի սկիզբները։ Ռուս Զօր. Րէննէնքէմֆի 10,000 հոգինոց հեծելազօրքը վերին Եալուի հասաւ։ Զօրքերը զօրաբանակը հարցին հասաւ 15 օր առաջ։ Վլատիվոսթոքի մէջ 18,000 հրացանակիրներ կան։

(Լիաօ Եանկ և Թաշիչաօ Սիբերիական երկաթուղիին վրայ են, Մուքտէնի և Բորթ Արթիւրի միջեւ)։

ԶԱՆԱԶԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Շաբաթ օրը հետեւեալ նոր հեռագիրները ստացանք.—

Ռոռջինկըն.— Ռոյթէր կը ծանուցանէ թէ ռուսական կառավարութիւնը զեկուցեր է որ իբր լրտես պիտի նկատուին այն թղթակիցները որոնք անթել հեռագիր կը գործածեն, և իբր այն հրացանի պիտի բռնուին։

Բեդերսպուրկ.— Կայս. Ուգազ մը կը հրամայէ մինչեւ մէկ միլիոն րուբլի խնայողութիւններ ընել արքունական պիւտճէին մէջ և կայսրութեան անտառներն յանձնել։

— Ճամբաներու նախարար Իշխան Խիլքով նորէն ճամբայ ելաւ դէպի Մայր. Արեւելք, անդրպայքալեան երկաթուղիին չինութեան հսկելու եւ փութացնելու համար։

Թիէնցին.— Ռոյթէր կ'ըսէ թէ Քորէայի ճաբոնական զօրքերը քանի հիւանդութեան նմանող տխուր մը վարակուեր են։

Բարիզ.— Կառավարութիւնը որոշեց պատժել գնդ. Մառչանը (Ֆաշոտայի հերոսը), որ ֆրանսական բանակէն պիտի ելլէ և ռուսական բանակին մէջ պիտի մտնէ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ԿՈՄՍ ՊԻՒԼՈՎԻ ՃԱՌԸ

Անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը. — Ռուսեւճաբոնական պատերազմը. — Գերմանիոյ Ներքին քաղաքականութիւնը. — Հերերոներու ապստամբութիւնը։

Գերման վարչապետ Կոմս Պիւլով Ռայխսթակի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ, անդրադառնալով թէ՝ անգլեւֆրանսական համաձայնութեան և թէ ռուսեւճաբոնական պատերազմին։ Այս բանախօսութեան առթիւ տուաւ երեսփոխան Սաթլէր, ազգայնական-ազատականներու պետը, որ ըսաւ թէ Գերմանիա աննպաստ կացութեան մը մէջ կը գտնուի, վերջին դէպքերու հետեւանօք մեկուսացած մնալուն համար։ Կոմս Պիւլով, հաստատելով հանդերձ թէ դժուար է այսպիսի քննադատութեան մը պատասխանել, սա յայտարարութիւնն ըրաւ անգլեւֆրանսական համաձայնութեան վրայ.

«Պատճառ չունինք ըսելու թէ այս պայմանագիրը ո՛ և է տէրութեան մը դէմ ուղղուած է. կ'երեւայ թէ ատիկայ պարզապէս փորձ մըն է, բարեկամական համաձայնութեամբ մը անհետացնելու համար Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ գտնուած բոլոր վէճերը։ Գերման չահերու տեսակէտով, առարկութիւն մը չունինք այս պայմանագրին դէմ։ Եւ յիրաւի, պէտք չէ բաղձանք որ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ յարաբերութիւնները ձգտեալ ըլլան, նոյն իսկ այն պատճառով որ ատկէ վտանգ մը յառաջ պիտի գար ընդհանուր խաղաղութեան համար, որուն պահպանման կը բաղձանք անկեղծօրէն։ Գալով այս պայմանագրին էական կէտին, այն է Մարոքի, մեր չահերը այդ երկրին մէջ,— ինչպէս ընդհանրապէս Միջերկրականի, բայց մանաւանդ Մարոքի մէջ— գլխաւորաբար տնտեսական են։ Ուստի մեր ալ չահերը կը պահանջեն որ անդորրութիւնն և խաղաղութիւնը տիրեն այդ երկրին մէջ։ Միւս կողմէ ո և է պատճառ չունինք փախնալու թէ Մարոքի մէջ մեր ունեցած տնտեսական չահերը վնաս կրեն ասէ տէրութեան մը կողմէ։»

Ռուսեւճաբոնական պատերազմին մասին, Կոմս Պիւլով ըսաւ թէ Գերմանիոյ բռնած դիրքը չատ պարզ է։ «Մեր բոլոր կրցածը կ'ընենք, յարեց, որպէս զի Մայր. Արեւելքի մէջ մղուած կռիւը ընդհանուր պատերազմի մը չփոխուի։ Ահա՛ մեր չէզոքութեան գլխաւոր պատճառը։» Կոմս Պիւլով ինքզինքը արդարացուց այն ամբաստանութեան դէմ թէ այս պատերազմը անակընկալ մը եղաւ իրեն համար. որովհետեւ, ըսաւ, Բարիզի, Լոնտոնի և Բեդերսպուրկի արտաքին գործոց նախարարներուն և անոնց գլխաւոր պաշտօնակիցներուն, ինչպէս նաեւ նոյն իսկ Բարիզի, Բեդերսպուրկի ճաբոնական դեսպաններուն համար իբրպէս անակնկալ մը եղաւ պատերազմը։ Յետոյ կանցլերը բացատրեց Գերմանիոյ ընթացքը՝ ի նպաստ Չինաստանի չէզոքացման։ «Ասիկայ պէտք էր, որպէս զի ռուսեճաբոնական պատերազմը միջազգային չփոթութեան մը չյանգի. հարկ էր ուրեմն որ Չինական կայսրութիւնը զերծ ձգուէր այս վէճին շրջանակէն։ Այս պատերազմին մէջ խառնուելու հաւանականութիւնը կրնայ ըլլալ որ Չինաստանի արքունիքը մղեր հեռանալու Բէքինէն, և այն ատեն՝ վերստին պիտի վտանգուէր Չինաստան բնակող Եւրոպացիներու ապահովութիւնը։ Ասիկայ լաւագոյն պատասխան մըն է յաճախ մեզի դէմ եղած այն ամբաստանութեան թէ մենք Չինաստանի մէկ մասը խլելու կ'ուզենք։»

Գերման վարչապետը յետոյ անցնելով ներքին գործերու, պաշտպանեց կղերականներու հանդէպ իր բռնած ընթացքը. «Աղուոր կը բողոքեմ այն կարծիքին դէմ, թէ ես զիջում ըրած եմ Անդրալեռնական կուսակցութեան, ի հեճուկս կայսրութեան և ի վնաս Աւետարանական Եկեղեցւոյ, ջնջելով Ճիզուիթներու դէմ դրուած օրէնքին 2րդ յօդուածը։ Երբեք չեմ ըրած գործ մը, զոր կարելի ըլլայ մեկնել իբր բանակցութեան մը դաչնակից Պետութեանց»։

Ի վերջոյ կանցլերը, պատասխանելով Գ. Սաթլէրի մէկ հարցումին՝ ի մասին Հերերոներու ապստամբութեան Հարաւային Արեւմտեան Ափրիկէի մէջ, ըսաւ թէ Գերմանիա ոչ իսկ քայլ մը պիտի ընկրկի, և ընդհակառակն պէտք եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ, ապագային այս կարգի դէպքերու տեղի չտալու համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

(«Թայմզ»ի մէկ յօդուածը)

«Թայմզ» չորեքշաբթի թիւին մէջ մէջ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ, Անգլեւֆրանսական համաձայնութեան՝ Եւրոպայի մէջ առաջ բերած նոր կացութեան վրայ։

«Մենք այս համաձայնութիւնը չկնքեցինք, կ'ըսէ «Թայմզ», այն յուսով որ պիտի փոխուի Ֆրանսայի ընդհանուր քաղաքականութիւնը, որ հիմնուած պիտի մնայ ռուսական զինակցութեան վրայ։ Որքան աւելի կը բաղձանք զօրեղ Ֆրանսա մը տեսնելու, նոյնքան աւելի չահ ունինք ռուս կայսրութեան հետ անոր սերտ յարաբերութիւն ունենալուն մէջ։ Այսպէս, ֆրանքեւռուս զինակցութիւնը իր սկզբնաւորութեան մէջ դիտեցինք այն նպաստաւոր ակնարկով, զոր այսօր Ռուսիա կը ցուցնէ ֆրանքեւանգլիական համաձայնութեան։ Միեւնոյն զգացումը միեւնոյն ընթացքը առաջ կը բերէ։ Եւրոպական չահութիւն կը պահանջէ անգամ մըն ալ լսել Ֆրանսայի զօրեղ ձայնը միջազգային խորհրդակցութեանց մէջ։ Անիկայ իրաւունք ունի վերստանալու այս կարեւորութիւնը՝ իր պատմութեամբը, իր իմացական նախապատուութեամբը, իր նիւթական և բարոյական մեծութեամբը։ Արդ, ռուս զինակցութիւնն եղաւ նախ որ Ֆրանսան մղեց համերաշխ կեանքին մէջ։ Մեր ժամանակին դիւանագիտական պատմութիւնը գրուած ատենն է միայն որ պիտի հասկցուի այն յարատեւութիւնն և ճարպիկութիւնը, որով Պիզմարք առաջ բերաւ Անգլեւֆրանսական անվստահութիւնը՝ զոր իր իսկ պէտքերուն գործածեց, և ո՛չ ատեն պիտի հասկցուի թէ քանի՛ տարիներ յաջողեցաւ իր այդ նպատակին մէջ։ Ֆրանքեւռուս Զինակցութիւնը՝ անոր ի գլուխ հանած գործին առաջին հարուածը եղաւ. երկրորդը՝ ֆրանքեւիտալական համաձայնութիւնը և երրորդը՝ այժմ կնքուած անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը։ Այս համաձայնութեան դէմ Պիզմարքի հանած խոչոր խոչընդոտը անհետացաւ։ Ահա մեծ փոփոխութիւն մը, որ երկար տարիներու համար տարբեր ուղղութիւն մը կուտայ ամբողջ աշխարհի քաղաքականութեանը։ Ասիկայ կը կայանայ սա կէտին մէջ որ անցած են այն ժամանակները, երբ Անգլիա կրնար առիթ տալ Գերմանիոյ կարծելու թէ Երրեակ Զինակցութեան կը հետեւի, և թէ կուտայ որ մեծ կշիռ մը չընծայուի Ֆրանսայի բռնած դիրքին։»

«Թայմզ» կ'եզրակացնէ.

«Հիմայ Զինակցութիւն չկայ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Բայց իրենց փոխադարձ յարաբերութիւնները, և իրենց երկուքին մէկէն Իտալիոյ հետ ունեցած յարաբերութիւնները այնպէս են որ, ամբողջ Եւրոպա պիտի կրէ անոր ազդեցութիւնը, և տէրութիւններէն ոմանք հզօրապէս պիտի զգան անոր ձգողականութիւնը։»

ԱՆԳԼ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ.— Զատկի արձակուրդէն ետքը, Անգլ. Խորհրդարանը բացուեցաւ երեքշաբթի օր։ Նիստին մեծ մասը նուիրուեցաւ նաւային խնդրոյ վիճաբանութեան։ Ծովային պաշտօնատար խորհրդական Գ. Բրէդրիմէն ծանոյց թէ վերջին երկու ամենանոր կարգի զրահաւորներու սպառազինութիւնը պիտի զօրացուի, նախապէս որոշուած 6 բութաչափնոց թնդանօթներուն տեղ 7 բութաչափնոց դրուելով։ Թնդանօթ թէ թօրփիլ արձակող զօրքերուն միեւնոյն վարձատրութիւնը պիտի ըլլայ։ Ծայր. Արեւելքի պատերազմը չնչտեց թօրփիլներուն կարեւորութիւնը։ Գ. Րոպէրդսըն դիտել տուաւ թէ երեք տարիէ ի վեր Անգլիոյ կատարած նաւային չինութիւններու աւարտումները 100,000 թոնօ աւելի են, քան Ֆրանսայի, Գերմանիոյ և Ռուսիոյ չինութիւնները։ Սըր Չարլզ Տիլք ըսաւ թէ ապահով նշաններ կան թէ Ֆրանսա նուազ փութկոտութեամբ առաջ կը տանի իր նաւային չինութեանց յառաջադէմ գործադրութիւնը, մինչ Գերմանիոյ չինութիւնները արտասովոր կերպով կ'աւելնան, և յայտնապէս Անգլիոյ դէմ ուղղուած են։ «Ասիկա մեզ մտահոգ թողլու բնութիւնն ունի, ըսաւ. գերչափ սպառազինութիւնները սահմանափակելու մասին համաձայնութիւն մը չգոյացուի, և Անգլիա պէտք է դաշտ ըլլայ։» Գ. Բրէդրիմէն, վիճաբանութեան ընթացքին մէջ յայտարարեց թէ առնչուին գաղափար մը կազմուած չէ պատերազմի միջոցին ընդծովեաններու առոյգ արժէքին վրայ, բայց ներկայ վիճակին մէջ ատոնք այնպիսի գործիքներ են, զորս կարելի չէ անտեսել։ Սըր Չարլս Տիլք ի վերջոյ քննադատեց 6 բութաչափնոց թնդանօթներու համար եղած ծախքերը, և ըսաւ թէ, Ֆրանսացիները՝ որոնք մասնագէտ են թնդանօթի և հրետանիի մասին, միշտ պնդած են որ անգլիական 6 բութաչափնոց թնդանօթները չեն կրնար դիմադրել միւս մեծ տէրութեանց նոր թնդանօթներուն։ Նիստը վերջացաւ ժամը 7.15ին։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐԸ ընդունելու համար, Յունաստանի արքայական ընտանիքը, բացի Թագաժառանգէն, «Բաառա» զրահաւորով Քորֆու պիտի երթայ։ Վիլհէլմ կայսրը հինգ օր պիտի մնայ «Ման Ռըբօ» արքայական վիլլային մէջ։ Քորֆու պիտի երթան նաեւ այդ ընդունելութեան ներկայ գտնուելու վարչապետ Գ. Թէոթօքիս, Օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ և Աթէնքի դիւանագիտական մարմնէն ուրիշ մէկ քանի անդամներ։ Աստորիայի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, ընդունելու համար կայսրը՝ ապրիլ 25ին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ ԴՈՒՐՍԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Սաստիկ բազմութիւն մը՝ չաբաթ իրիկուն խռնուած էր՝ դիտելու Ս. Պատրիարքին հանդիսաւոր ժամանումը Գում Գաբուի Դուրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցին, որուն տօնախմբութիւնն էր երեկ։ Ն. Սրբազնութիւնը նախ այցելեց վարժարանները։ Ուղերձներ խօսեցան երկսեռ աշակերտներ, որոնց յորդորներ և խրատականներ ուղղեց։ Ս. Պատրիարքը յետոյ անցաւ Մանկապարտէզ, ուր մանկական խաղեր խաղացին և սիրուն արտասանութիւններ ըրին երկսեռ մանուկներ, զորս քաջալերեց անուշ խօսքերով և չաքարով։ Ս. Պատրիարքը չեշտեց պէտքը Տիկնանց Խնամակալութեան մը կազմութեան։ Տիկին Զաֆուղեան և Օր. Թիւթիւնճեան, որոնք ներկայ էին վարժարանին մէջ, Ս. Պատրիարքին յորդորանքին վրայ յանձն առին Տիկնանց Խնամակալութեան անդամակցիլ՝ իրենց ընկեր ընտրելով ուրիշներ ալ։ Երեկոյեան ժամերգութեան նախագահելէ վերջ, Ն. Սրբազնութիւնը Պատրիարքարան գնաց, ուր գիշերեց։

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՔԱՐՈԶ

Երէկ առաւօտ եկեղեցին չատ նեղ կուգար այն հաւատացեալներուն, որոնք փութացած էին ամէն թաղերէ։ Եկեղեցական արարողութիւնները չատ ներդաչնակ էին՝ մասնակցութեամբ Սամաթիոյ, Մայր-Եկեղեցւոյ և տեղւոյն Դպրաց Դասերուն, որոնց Ս. Պատրիարքը իր չնորհակալութիւնը յայտնեց ի վերջոյ։ Ն. Սրբազնութիւնը քարոզ մը խօսեցաւ «Իսկ որք ընկալան զնա, ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ

ֆին» բնաբանին վրայ, և Քրիստոսի յարութեամբը նորոգուած մարդուն և նոր կրօնքով հաստատուած քրիստոնէութեան բացատրութիւնը տալով, յայտնեց թէ Հայ ժողովուրդն է որ առաջին քրիստոնէական տաճարն հանդիսացած է, զարնելով Քրիստոնէութիւնը, որով և Աստուծոյ որդեգրութեան կոչուած ըլլալու պարծանքը ունի, և թէ մենք ունեցած ենք մեր տաճարն Եկեղեցին, Առաքելական հիմնարկութեամբ Թադէոսի և Բարթողիմէոսի։ Ն. Սրբազանը բացատրեց թէ Աստուծոյ որդեգրութիւնը կոչուելու համար ինչ պէտք է ընել։ Ասոր համար պէտք է ըլլալ կատարեալ և գթած, ինչպէս է մեր երկնաւոր Հայրը. ապա թէ ոչ ատելութեան դատապարտութիւնը կը հրաւիրենք մեր վրայ։

Գովարժան ատենաբանութեան վերջը, Հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Պէշիկթաշ եկեղեցւոյն համար։ Ապա Ն. Սրբազանութիւնը Թափօրով առաջնորդուեցաւ Թաղ. Խորհրդարան, որուն դահլիճը մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար և ժողովուրդն «ամէն»ներով ձայնակցեցաւ։

ՑՈՐԵԿՈՒԱՆ ՃԱՇԸ

Վարժարանի սրահին մէջ 20-25 հոգինոց սեղան մը պատրաստուած էր յպատիւ Ս. Պատրիարքին, որ նախապէս այցելեց տեղւոյն Դպրաց Դասի ակումբը, ուր քաջալերական խօսքեր ըրաւ դպրաց և օրհնեց Դասն ու իր Տնօրէն Խորհուրդը, և այս առթիւ 25 ոսկի նուիրեց նոյն Դասուն։ Ապա նախագահեց սեղանին, իր չուրջն ունենալով Թաղին քարոզիչ Սրբազանը, վարդապետներ ու քահանաներ, Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, խմբագիրներ ու գրողներ։ Գալֆաքարի Դուրսի Պատրիարքական ընդունելութեան յատուկ խորութիւն մը ըլլալով Գ. Սիմաքէշեան իր պատրաստած հետեւեալ քերթուածը կարդաց։

Ճաշացուցակ

«Ներկայացնեմ նախ ձեզ իմ անձն անծանօթ—որ առտուընէ մինչ իրիկուն անչուակ— խոհանոցին չորս պատերէն ներսէն—կը կրեմ բեւեր յոգնութիւններ որ մամուչը.—Ինծի կ'ըսեն—յանձնարարուած ծոյլներու ձեզ վրայ— եփողներու մէջ մէկ հատիկ ժիր Մինաս— Թէպէտ խոստում բացած եմ ես Մեծ Շուկայ—բայց չորս գրպանս չկայ նորէն մէկ մնաս։

—Առտուն կանուխ երբ ամէն տուն ու անկիւն— խաչալու ասէր ձայներովն քեւ լեցուն—ես կը Թաղում տուն ու շուկայ ընտանիք—կանխելով իսկ ագռաւներէ արթնցումն։—Տեսնելու էք թէ կրակին դէմ դիմաց—ի՛նչ քրտինքներ կը Թափեմ ես լաւա ու մաւլ—հեւելով առաւօտեան վեհ կամաց—ամենլով միչտ ամէն ատամնք անոլըրասիւ։— Մէյ մ'ալ տեսնեա, երբ հաս ճեփայ մի մեծ աման—ուր կաթնապուրն կը պեղճայ քեզ ժպտուն—աղջին յանկարծ կը գլտորի մեծ կաթսան—որուն քովէն անցած է նա չոր կասուն։— Կամ թէ ըլլնկ մը փաղցի լաւա, գաղտուկ— կը սողակի տապքերուդ տակ փոյթ, կայտառ— ու չուղելով քեզ պատճառել չառ աղպաշուկ— կը Թաքըլնէ միւսէդ խոչոր մէկ պատառ։— Կամ թէ երբ դուն կրակին առջեւ ի ճենճեր —կը տապկուիս, ձեռքով բռնած մէկ չերեփ—մէյ մ'ալ անդին խուլ մ'անձրեւ լիրը ճանճեր— կուգան լողալ կերակուրդ մէջ նորեփ։—Ինչ հարկ սակայն երկարօրէն պատմել հոս— խոհարարին կեանքը չորքոչ ու տրտում— Մեր կեանքն աղբիւր մ'է դառնութեան մշտահոս—ու պայքար մը անդուլ, անվերջ, անպատում։— Բայց մի նայիք դուք խօսքերուս չարաբան — Ոհ, պարպեցէք գինւով լեցուն ձեր բաժակ—Թող փայլի բացուի սառնափոյլ ձեզ ճաշուն—բերելով ձեզ կոչնականերգ։—Իմ պարտքս է միշտ ընծայել ձեզ փառաւոր—այս սուրբ օրուան, ուր չուք կուտայ խնկալի—մեր հայ ազգին Սրբազան Պետն հոգեւոր—քովիկն առած իր ձագուկներն տրտրալի։—Նախ համմ առէք սա ապուրին գաւառական— որ իր անուշ բուրումն ուղղէ ձեր քիմքին— անունդ մ'է ան կրակներուն սիրական— զոր կը լառնած տեսորժանքով մ'հեչտագին։—Հապա ահուրն սա մեծ կլառ՞ը բերէք—որ բերնի մէջ եղի պես փայլ կը հալի— առաստերքդ կուսայ գոգիա մը զորեղ—ողեմքիդ ալ չէշտ մը զուարթ, խնդալի։—Հիմայ դիտէ աշուխները վառ մեղ— սա գառնուկին՝ որ կը մայէ կարծես.—չեն կչտանար, վայելելով հոն իր համեղ— կը Թաւի քեզ թէ հոգի ու սեր կերած ես։— Գառնուկին լափ-համեղ է սա խեցգետին— որուն նայիս դու ըղձանքով մ'անհամբեր — Խող ձգես անկէ փշրանք մ'իսկ գիսի—կ'արժանանաս պատժոյդ արդար համբերէ։—Բայց գինւոյ եւ չարժեցի ձեր բաւուն անձուկ—համադամներ բերելով ձեզ անուշակ—որ ձեզի կարողութիւն ունի ձուկ— որուն յաւէտ պիտի պահէք հեչտ ճաշակ։— Երբ դուք

աղջիտ խոչոր բերդը կանգնեցին—սրբոցը հրճուանք մ'զգայ յանկարծ կածքը հակ— մանկերդ իսկոյն դէպի անոր կարկառին — պնակն ամբողջ լցուցանելով ցյատակ։— Չեմ գիտեր թէ ինչ Թարգմանեն «Բրբէմեան»— հայկազուններն մեր մեծիմաստ ու նրբահիւն.— քաղցրաւենի մէջ սա նեչային անձնման—վայելեցէք ով սիրելիք կուշտ ու կուռ—Արդ կը մաղթեմ մարդասիրութիւն ուսողաց—(մեր Թեւերն ալ հանգիստ առնեն Թող մի քիչ —Ձեր քիմքն հեշտ հերիք կերակուրներն իմ աղաց—ու վրային մէկ սուրճ առէք ամօքիչ— Աստուած երկար կեանք տայ մեր Հօր պատուականին— որ փայլ տալու մեզ անձամբ իր սիրայօժար— Մենք իր որդիքն երախտագէտ սիրականն—մատուցմք անձկաւ իր սուրբ աջոյն ի համբոյր»։

Սեղանին վրայ բաժակաճառեր արտասանեցան և վարժարաններուն մրցման և Ազգասիրունեանց նոր կազմութեան խնդիրներուն վրայ կարծիքներ յայտնուեցան, որոնց մասին Ս. Պատրիարքը իր տեսութիւնները պարզեց, և իր շնորհակալութիւնը յայտնեց մանաւանդ անոր համար որ, Թաղն ու եկեղեցին և վարժարանը տեսնելով ամբողջապէս աւելի գոհացուցիչ վիճակի մէջ տեսած է։ Ն. Սրբազանութիւնը օրհնեց նաեւ վարժարանը ներկելու հոգը առանձնող մասնախմբի անդամներն ալ, որոնք ներկայացուեցան Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անհատ Թարգմանութիւնը Յունաց Պատրիարքին անցեալ ուրբաթ օր Մայր Եկեղեցւոյ մէջ արտասանած բանախօսութեան.—

Սիրեցեալ որդեակք Հայ. Եկեղեցւոյ։

«Երբ ի յիշատակ մեր Փրկչին կը տօնենք Ս. Զատիկը դաս կարգի եւ աւանդութեան զոր մեր Ս. Եկեղեցիներուն Նախահայրերը մեզ աւանդեցին տաղերին գործերուն մէջ, որք Բանին Աստուծոյ եւ որդւոյ մարդեղութեան յաջորդեցին, Ս. Յարութեան Սրբազան երգը, Քրիստոս յարեաւ ի Մեռելոց, կը զեղու մեր սրտերը ցնծութեամբ. մենք զմեզ լուսաւորեալ կը զգանք կարծես այս տօնէն և կ'ողջագուրենք զիրար, ներելով իրերաց նոյն իսկ անոնց որոնք կ'ատեն զմեզ։ Այո՛, մեր Ս. Կրօնի երգերը՝ զորս կը գտնենք Ս. Աւետարանի մէջ, մեզ կ'ուսուցանեն այս սուրբ օրերուն մէջ խաղաղութիւնը հաստատել։ Սիրենք ուրեմն զիրար եւ հրճուինք մեր հոգւոյն փրկութեամբը, զի արդարեւ Քրիստոս յարեաւ։

«Քրիստոս որ յարեաւ ի մեռելոց, նոյնինքն է Լոյսն Ճշմարիտ որ կը լուսաւորէ բոլոր Քրիստոնեաները այս աշխարհի մէջ, նոյնինքն է որ ուսոյց մեզ խաղաղութեամբ եւ գթութեամբ ապրիլ. բարեկարգել մեր կարգը եղբարց, օգնել աղքատներու և անկարներու, և սրտանց սիրել մեր ընկերին ատողանքներուն։

«Մենք՝ որ շնորհիւն Աստուծոյ հոգւոր հայրեր և առաջնորդ կարգուած ենք մեր քրիստոնեայ հօտին, կը նկատենք այս բարձր պատուիրանները, որ մեր Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի Ս. Աւետարանին մէջ կը բովանդակին երկնաւոր եւ գերագոյն ճշմարտութիւններ։ Պարտաւոր ենք զառաջինն մենք ի գործ դնել այս պատուիրանները, և ուսուցանել զանոնք, ինչպէս բանիւ նոյնպէս եւ գործով. մենք առաջինք պատուիրակք խաղաղութեան եւ գթութեան, խաչելութեան պատկերն ի ձեռին և խաղաղութիւնն ու գթութիւնը մեր սրտերուն մէջ, պարտինք կրկնել անդադար Աստուածային այս խօսքերը. «Խաղաղութիւն ամենեցուն, զխաղաղութիւն տամ ձեզ՝ որ յիս է. եթէ սիրեսջիք զմիմեանս, յայնժամ ծանիցեն եթէ աշակերտք իմ էք»։

«Այս օրուան պարտականութիւնը կատարելու համար է որ, պարտականութիւն գթութեան, ձօն երկնապարգեւ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ յարութեանն ի մեռելոց, կուգանք ընկերակցութեամբ մեր երկու եղբարց ի Քրիստոս արքեպիսկոպոսաց Ս. Սինոդի անդամոց, փոխանակել համբոյրն խաղաղութեան եւ գթութեան՝ ձեր ուղղափառ Եկեղեցւոյն, իր Սրբազան Պետին և իր բարեպաշտ հօտին՝ հայ ազգին։

«Փառք եւ գովութիւն առ Աստուած, առ աղբիւրն ամենայն բարեաց, որ իր հրաշափառ գործը կատարեց մեզ համար, տալով մեր հոգիներուն փրկութիւն իր խաչովը. փա՛ռք եւ գովութիւն նմա. զի զմեզ կը լուսաւորէ և կ'առաջնորդէ զմեզ հնազանդութեան, Եկեղեցւոյ ինչպէս նաեւ Պետութեան օրինաց չաւիղին մէջ, որ կը հրամայէ մեզ հնազանդիլ մեր մեծերուն, եւ հպատակիլ իշխանութեանց, զորս երկնային իմաստութիւնը կարգած է մեր վրայ։ Փառք եւ գովութիւն նմա, զի մեր երկու սուրբ Եկեղեցիները կապուին խաղաղութեամբ և իւրաքանչիւրը կը հետեւի իր յատուկ չաւիղին, զոր իր նախահայրը պատուիրանները գծած են, առաջնորդելով Աստուծոյ պատուիրանին մէջ իրեն յանձնուած հոգւոր հօտը, ունենալով իբրեւ խարիսխ և իբրեւ հովանի հրեշտակապետին՝ խաղաղութիւնը եւ գթութիւնը, զարդարուելով ցնծութեամբ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի անուամբ, զի նա է սկիզբն եւ կատարած եւ Գլուխ Եկեղեցւոյ։

«Փառք եւ գովեստ նմանապէս Ամենակալին Աստուծոյ զի կ'ապրինք խաղաղութեամբ և արդարութեան մէջ կը գտնենք մեր Օգոստափառ Կայսեր հովանւոյն ներքեւ, որ կը սիրէ իր հպատակները, մաղթենք եւ ըսենք. «Կեցո զնա Տէր, մեծ լիցին Քու գործերդ, ամենայն ինչ կը գործես իմաստութեամբ Քու հպատակ ժողովուրդներդ երջանկութեանը համար, որ իրենց աչքերը սեւեռած Քեզի, ամէն երկրային բարիք կը սպասեն Քեզմէ. ամէն»։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ մէկ քանի նամակներ հասան Պատրիարքարան, որոնց կրած Թուականէն (յունուար 29) կը հասկցուի թէ ժամանակին գրուած և յապաղած նամակներ են եւ անցեալ գործողութեանց կը վերաբերին։ Այդ նամակներէն մէկը գրած է ելեւմուտից տեսուչ վարդապետը, որով կը գանգատի թէ իրենց գրած բաղձանքները նկատողութեան չեն առնուիր վարչութեան կողմէ, այլ ընդհակառակն կարեւորութիւն կը տրուի Տ. Եղիա Վ.ի եւ ուրիշ վարդապետներու գրածներուն։ Ինչպէս յայտնի է, Խառն Ժողովը իր վերջին նիստերուն մէջ քննեց նաեւ ելեւմուտից տեսուչ վարդապետին առաջարկութիւնները, որոնց մասին տուած որոշումը պաշտօնապէս հրատարակած ենք արդէն, եւ հարկ չկայ կրկնելու։ Մէկ քանի վարդապետներ ալ կը խնդրեն որ Տ. Վահրամ Վ. Եսաճեան բանալով, լուսարարապետութեան պաշտօնէն ձեռնարկէ. այս մասին ալ Եսաճեան Աղաբեան Վ. գիր մը ունի գրուած է Ս. Պատրիարքին։ Բայց ինչպէս յայտնի է դարձեալ, Խառն Ժողովը եւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը այս նամակներու գրուած Թուականէն վերջը իրենց որոշումը եւ կարգադրութիւնը ըրած են։ Հետեւաբար Խառն Ժողովը այս գրութեան վրայ նորէն խորհրդակցելու եւ որոշում տալու պէտք չունի։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Թաղական Խորհուրդը վարժարանին մէջ պատրաստուած ձեռագործները՝ Թուով 400 կտոր՝ արդիւնաւորելու համար վիճակահանութեան դնել առաջարկեր է ի նպաստ վարժարանին եւ աղքատիկ աշակերտաց պիտոյից, պայմանաւ որ անոր հասոյթին մէկ մասը նորակազմ դպրաց դասուն պիտի յատկացուի շապիկներու շինութեան եւ եկեղեցական զգեստներու նորոգութեան համար։ Վիճակահանութեան գումարը պիտի ըլլայ 8 հազար ղշ։ Իւրաքանչիւր տոմսակ 10 ղշ.ի հաշուով շրջաբերութեան պիտի հանուի 800 տոմսակ, որոնց 100 Թիւերը միայն պարգեւ պիտի առնեն։

ԳԱՆՏԸՐՄԱՑԷՆ Պատրիարքարան ղրկուած հանրագրութիւն մը կը բողոքէ տեղւոյն Գաւառ. Ժողովի կազմութեան դէմ, առարկելով որ ընտրական գործոց մէջ զեղծումներ տեղի ունեցած են։

ԳՈՒԲՐԷՇԻ Հայոց եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան տխրահռչակ նախագահ Գ. Դանիէլ Եսայեանց (Ցավակիմեան) վերջապէս քուէից բացարձակ առաւելութեամբ հեռացուեցաւ իր պաշտօնէն ի ցաւ երկու չարովասանեաց քահանայից, զորս պաշտօնանկ ընելու դիտաւորութիւն ունի եղեր նոր հոգաբարձութիւնը։ Այժմ խնդիր է թէ նոր հոգաբարձութիւնը ինչ պիտի ընէ, այդ Դանիէլէն գրաւանել եկեղեցւոյ անհագին գումարին մասին, զոր 80-100 հազարի կը հասցնեն։ Տեղացի Հայերը հետաքրքրութեամբ կը սպասեն եղեր։

ՏԻԿԻՆ Իբրահասեան ննջեցեալներուն յատուկ ծածկոց մը շինել տալով, նուիրած է Գալֆաքարի Դուրսի եկեղեցւոյն, պայման դնելով որ բոլոր խեղճ աղքատ ննջեցեալներու վրայ դրուի ձրիապէս։

ԳՈՒՏՆՈՒԻ Բժշկական Համալսարանի այս տարուան ընթացաւարտներէն Հայ մը, Տքդ. Գէորգ Զարֆճեան, «Նշային պալարներու կնճռոտութեանց» վրայ ուսումնական թեզ մը պատրաստեր է որ մեծ գնահատման արժանացեր է։ Տքդ. Պօղոս Գօռբոյի «Գրլյթէն Մէտիքալ» թերթին մէջ այդ գործին յօդուած մը նուիրած է, որով բացէ եւ զը թէ նշային պալարներու կնճռոտութիւնները (Les complications des abcès amygdaliens) մանաւանդ վերջին տարիներս ուսումնասիրութեանց առարկայ եղած են, կը յայտ թէ այդ ջահեկան խնդրոյն վրայ ամբողջական ուսումնասիրութիւն մը չէր երեւցած, պակաս մը զոր մեծ բարեբախտութեամբ մը կը լրացնէ Տքդ. Զարֆճեանի գործը։

ՎԱՂԸ, երեքշաբթի առտու, ԵՆԻ Գափուի Ս. Թադէոս և Բարթողիմէոս Առաքելոց եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ Տ. Վահան Վրդ. Գարաքէզեան, ի հոգեհանգիստ մխիթարութիւն հանգուցեալ կանանց։

Ցաւով կը լսենք թէ Կարապետ էֆ. Տէրունեան՝ եղբայր Տէրունեան Օննիկ եւ Թագւոր էֆ.ներու, մեռեր է տաղի գիշեր (չորեք 3(16 ապրիլ) Պըրիւսէլի մէջ, ուր հաստատուած էր ժամանակէ մը ի վեր առեւտրական գործերով։ Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք հանգուցեալին եղբայրներուն եւ համայն Տէրունեան գերդաստանին ու պարագայից։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

16 Ապրիլ 1904

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	97.35
Ռէժի	(Tab. Turcs)	370.
Գոնսոլիտ	(R. Nouv. Unif.)	83.50
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	122.
Պանք Օթ.	(Banque Ott.)	577.
Թրանսվալ	(Transwal)	115.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Դատական Նախարարութեան կրօնից տեսչի օգնական Պէհճէտ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Սուրիոյ նահանգին կեդրոնական նահին. դատարանի հաւգուցի ճիւղին նախագահէն՝ անուանեցաւ Մոսուլի նահին. դատարանի հաւգուցի ճիւղին նախագահ Թէվֆիք պէյ, որուն յաջորդեց Սուրիոյ նահին. դատարանի հաւգուցի ճիւղին նախագահ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։ Գըրձալիի նահին. դատաւորն ընդհ. դատախազի օգնական՝ Իրաւագիտական վարժարանէն շրջանաւարտ Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ակնունկտ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայսերական ֆերիգ Վասա փաշայի։

Ա. Մեճիտիէ՝ Կայս. Գ. զօրաբանակին 5րդ զօրաբաժնի հրամանատար ֆերիգ Սալիհ փաշայի։

Բ. Օսմանիէ Կայս. Գալաթասարայի լիսէի տնօրէն Ասաֆ պէյի։

Բ. Մեճիտիէ՝ Քաղաքի կառավարիչ Մուհարրէմ էֆ.ի, և ոստիկանական քննիչ պաշտօնեայ Հիլմի էֆէնտիի։

Գ. Մեճիտիէ՝ Հնչէն նաւագնացութեան Վարչ. Խորհրդոյ նախագահ Գ. Քօստանթին Զիրօբէնիասի։

Դ. Օսմանիէ՝ Սքէչէր Ցոյն հասարակութենէն Իսաբէլ ժողովոյ անդամ Բանտելաքի էֆ.ի։

—«o»—«o»—

ՌՈՒՍԵՃԱՊՈՆԱԿԱՆ պատերազմէն՝ «Վարեակ» և «Քօրիէց» յածանաւերու ողջ մնացող Ռուս սպաները եւ 440 նաւազները շաբաթ օր ճիշդ կէսօրին մայրաքաղաքս ժամանեցին «Բրիմէ» շոգենաւով, որ ուրբաթ առաւօտ Մաստալիի պատերազմ Տորբանէլէ գալու Սարը Սըլլարի առջեւ խարսխած էր, բայց ազատուած էր առանց վտանգի։ «Բրիմէ» կեցաւ քարափին առջեւ։ Թոփհանէի առջեւէն անցնելուն, ռուսական, ֆրանսական և իտալական պահականներու նաւազները ինչպէս նաեւ «Թաւրիս» պահականաւուն սպաները ողջունեցին ռուսական նաւազները, որոնք կամրջակին վրայ կեցած պատասխանեցին ողջունելով։ Քարափին վրայ կը սպասէին ռուս դեսպանատան պահակ շոգենաւերուն սպաները և քարափի վարչութեան պաշտօնեաները, ընդ որս Գ. Ժիւռ։ Ռուս նաւային կցորդ հարիւրապետ Շվանք՝ բարի գալուստ մաղթեց նաւապետ Ռուտնեւի և իր նաւազներուն։ Շոգենաւը քարափին մերձենալուն, Հէյպէլիի ծովային վարժարանի տնօրէն Հիւսնի փաշա, ինչպէս նաեւ Գ. Շվանք և ռուս. պահականաւերուն միւս սպաները շոգենաւ մտան։ Հոն, Հիւսնի փաշա ի դիմաց Վեհ. Սուլթանին բարի գալուստ մաղթեց հարիւրապետ Ռուտնեւի, որ ջերմ շնորհակալութիւններ յայտնեց և յետոյ հրաւիրեց նաւազները «Հուրրա՛» գոչեցին ի պատիւ Վեհ. Սուլթանին։ Յետոյ Հիւսնի փաշա հրաժեշտ առաւ։ Հարիւրապետ Ռուտնեւի յանձնուեցաւ Ս. Ժորժ պատուանշանին խաչը, ինչպէս նաեւ Սեւ Ծովու ռուսական նաւաբաժնին հրամանատար ծովակալ Սքրիտլոֆի շնորհաւորական մէկ նամակը։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ նոյն օրը սպաներ և անուշեղեններ ղրկել նաւազներուն։ Յետոյ բարի գալուստի այցելութիւն գացին նաեւ դեսպան Գ. Զինովիէֆ, ընդհ. հիւպատոս Գ. Բանտոֆ, ևն.։ Դեսպանը նաւազներուն մէկ երկու խօսք ըրաւ, որոնք ծափահարուեցան։ Ապա սպաներն մէջ խօսակցեցան երկարօրէն։

—«Բրիմէ» երէկ իրիկուան դէմ մեկնեցաւ դէպի Սեվաստոպոլ։

—Ռուտնեւ և ուրիշ երեք սպաներ երէկ ներկայ գտնուեցան այն հոգեհանգստի արարողութեան՝ որ տեղի ունեցաւ ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ ծովակալ Մաքարոֆի։

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐ, Սելամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան ընդունուելու պատիւը ունեցան նախ աւստրօ-հունգարական դեսպանը եւ յետոյ պուլկար գործակատարը։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍԻՑ ստացուած լուրերէն արկածեալներուն ի նպաստ Մալթայի մէջ նուագահանդէս մը տրուեր է որ մեծ յաջողութիւն ունեցեր է։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Եւրոպա յանձնարարուելիք 12 թնդանօթակիրներէն 4ը՝ 180 ոտք երկայնութիւն, 4ը՝ 160 ոտք և 4ը՝ 140 ոտք երկայնութիւն պիտի ունենան։ Պիտի ըլլան հաստկայմ, մէկ ծխնելոյզով և 10ու կէս սանթմ. թնդանօթով սպառազինուած։

—«Իգտամ» կ'ըսէ թէ Ֆիլատելֆիա Քրամփ նաւագործարաններուն 12 թորփիլահալածներ պիտի յանձնարարուին 350 թոնոնոց և 35ու կէս հանգոյց արագութեամբ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութեան մասնագէտներու ժողովոյ նախագահ Էրամ էֆ. ի նախագահութեամբ կազմուած Հանր. Պարտուց վարչութեան պաշտօնատարներու յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի չերամաբուծութեան զարգացման միջոցներ ուսումնասիրելու, որոշած է չերամաբուծական մէյմէկ քննիչ անուանել Իզմիրի, Արշիպեղագոսի, Ատանայի, Հալէպի եւ Տրապիզոնի նահանգներուն մէջ, ինչպէս նաեւ ուրիշ մը՝ Սըրբնկայի մէջ, և գործադրել ճշգրտապէս չերամաբուծութեան օրէնքը։

ԲԵՐԱՅԻ Ցոյն տիկնանց բարեգործական մարմնոյն՝ (Ֆիլոթօխօս) տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ երէկ, նախագահութեամբ Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքին։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգներու ընդհ. քննչութեան Ա. քարտուղարը Գավալա գացեր է կարգ մը քննութեանց համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ վերջին երկրաշարժէն վնասուած մզկիթներու նորոգութեան պիտի ձեռնարկուի անյապաղ Կայս. հրամանով եւ վագֆներու հասոյթներով։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՍՊԱՏԱԿՆԵՐԸ.— Ասկէ առաջ Արեւելեան Ռումէլի փախչող Թըրնովաճըգցի (Պըրգ քիլիսէ) 3 կին, Սամաքոցի 4 այր, Վէլիքացի 3 այր եւ 4 կին և Կըրմաթիքցի 4 այր գիշլամով վերադարձած են իրենց տեղերը։

—Շքօտրայի սուրիկան զօրաց հրամանատար ֆերիգ Էսատ փաշա որ Թիրանի կը գտնուի, ծանուցած է թէ հռչակաւոր աւազակապետ Զալաօլաց առնուն անձ՝ եղած հետապնդումներուն և կրած նեղութիւններուն չդիմանալով, զիջած և հնազանդութիւն յայտնած է։

ԻԶՄԻՐԻ կուսակալ Քեամիլ փաշա անցեալ օր պաշտօնական համազգեստով փոխադարձ այցելութեան գացած է Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուող ամերիկեան ատրմիղին «Հապսպուրկ» ծովակալ մարտանաւը, ուր պատուասիրութիւններ եղած են գեր-ծովակալին կողմէ, եւ վերադարձին Ն. Բարձրութեան ի պատիւ թնդանօթաձգութիւններ եղած են։ Ի վերջոյ զինուորական հրամանատար ֆերիգ Թէվֆիք փաշա եւս նոյն զրահաւորը փոխադարձ այցելութեան գացած եւ զինուորական պատւով ընդունուած է։

—Իզմիրի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ այս ատրմիղը չորս մարտանաւերէ կը բաղկանայ.—«Հապսպուրկ» զրահաւորը՝ նաւապետ Զէկլէր, ունի 717 նաւազ և 40 թնդանօթ, «Մօնարք» նաւապետ Սքօւլէ, ունի 453 նաւազ եւ 24 թնդանօթ։ «Արբաթ»՝ նաւապետ Քուարա, 674 նաւազ եւ 32 թնդանօթ։ Վերոյիշեալ երեք զրահաւորներուն կը ընկերանայ «Սոդէլլէդ» թնդանօթակիրը։ Ամբողջ նաւաբաժինը կը գտնուի գեր-ծովակալ Քնէօլէրի հրամանատարութեան ներքեւ։ Իզմիրի աւստրիական գաղութը ի պատիւ ծովակալ Քնէօլէրի եւ մարտանաւերուն սպայից, դաշտահանդէս մը պիտի սարքէ՝ երթեւեկութիւն մը հաստատելով Եփեսոս։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԹՕՔԻՕ, 16 Ապրիլ.— Ռոյթեր կը հեռագրէ թէ ծովակալ Թօկօյի մէկ տեղեկագրին համեմատ, ճափոնական մարտանաւերը ամսոյս 11ի գիշերը ականներ դրին Փորթ - Արթիւրի նաւահանգիստին մէջ, և «Բեդրօբաւլովսք» դուրս ելլելու ատեն ասոնցմէ մէկուն զարնուելով ընկղմեցաւ։

—Թօքիօյէն հասած լուրեր կը հաստատեն թէ Ռուսերը Եալուի ալ կողմը 20,000 զօրք կը համախմբեն, Ճափոնցիներու Մանչուրիա արշաւելուն դիմադրելու համար։

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ.— Դեր-ծովակալ Սքրիտլով այցելեց նաւահանգիստը գտնուող բոլոր մարտանաւերը, և հրաժեշտի ուղերձ տուաւ սպաներուն և նաւային զինուորներուն։ Բազմաթիւ սպաներ փափաք յայտնեցին իրեն հետ Ծայր. Արեւելք երթալու։

ԱԺԱՆՍ ՖՈՒՌՆԻԷ

ՓԱՐԻԶ, 16.— Փորթ Արթիւրէն կը հեռագրուի թէ Ճափոնցիները առաւօտէն մինչեւ իրիկուան ռմբակոծեցին Փորթ Արթիւրի բերդերն և ռուս նաւատորմը, բայց ոչ է արդիւնք չքաղեցին։ Երէկ վերսկսան ռմբակոծութիւնը։ Ռուս բերդերն և մարտկոցները պատասխանեցին։ Բազմաթիւ ռումբեր արձակուեցան, բայց ոչ ամրութիւնները և ոչ տարմիղը ո և է վնաս չկրեցին։

—Ամերիկայի Մ. Նահանգներու նախագահ Ռուզվէլդ ցաւակցութիւն յայտնեց Ռուսիոյ Կայսեր ռուս դեսպանին՝ «Բեդրօբաւլովսք» զրահաւորին ընկղմելուն աղէտին համար, և խնդրեց անկէ որ յանուն Մ. Նահանգներու կառավարութեան, ցաւակցութիւն յայտնէ այս աղէտին առթիւ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԼՈՆՏՈՆ, 16.— 12,000 Ճափոնցիներ փորձեր են ցամաք ելլել Եալուի գետաբերանը, բայց Ռուսերու յարձակումին վրայ ետ քաշուեր են։

—Թոքիոյէն հասած հեռագիրներու նայելով, Մանչուրիա գտնուող ռուս զօրաց Թիւն է 200,000։

Թիէնձինէն հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Ճափոնցիները Քուլիանկի մօտ զօրք ցամաք հանել պիտի փորձեն, Փորթ Արթիւրը պաշարելու համար։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Կը հաստատուի թէ Փորթ - Արթիւրի վերջին ռմբակոծման միջոցին ճափոնական երկու մարտանաւեր ծանրապէս վնասուեր են։

———

ՊԵՐԼԻՆ.— Արեւմտեան Ափրիկէի կառավարիչ գնդ. Լէօթվէյն կը հեռագրէ Ապրիլ 18 Թուով.— «Օճատուածն առաջ քալեցի Հէրրէրոներուն վրայ, որոնք Օքաթանմայի մօտ համախմբուած էին։ Թշնամին նահանջեց մինչեւ Օվիումպօ և յետոյ մեր վրայ յարձակեցաւ։ Տասը ժամուան ճակատամարտէ մը ետքը, յարձակումը ետ մղուեցաւ։ Հէրրէրոները մեծ կորուստ կրեցին։ Մեր կողմէ 2 սպայ և 7 զինուոր սպաննուեցան և սպայ մը և 13 զինուոր վիրաւորուեցան։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Բէթար Թագաւորը իր ներկայութեանը ընդունեց Զէթինեէի Պուլկար գործակատար Գ. Րիծով։

—Սերպիոյ զանազան կողմերը երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեցան նորէն, բայց անձի վնաս չկայ։

ՓԱՐԻԶ.— Սխալ է Պերլինի Թերթերու այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը և նախագահ Լուպէ պիտի տեսակցին, Գ. Լուպէի Հռոմ այցելութենէն վերջը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Այս գիշեր ուշ ատեն հետեւեալ հեռագիրները հաղորդուեցան մեզի պատերազմին վրայ.—

ՓԱՐԻԶ, 17 ապրիլ.—Նիւ Եօրքէն կը հեռագրեն թէ «Բէթրօբաւլովսք»ի աղէտը՝ ճափոնական ընդծովեայ նաւու մը կը վերագրուի Ամերիկայի մէջ։

—Թօքիօէն կը ծանուցուի թէ Ճափոնցիները 200000 կը հաշուեն Մանչուրիոյ Ռուս զօրաց Թիւը, եւ թէ իրենց կարծեօք 10000 Ռուս զօրք կայ Եալուի հիւսիսային կողմը։

—Բեդերպուրկէն կը հեռագրուի թէ ծովակալ Տուպասոֆ յաջորդած է ծովակալ Սքրիտլոֆի։

—Փորթ Արթիւրէն կը հեռագրուի թէ ուրբաթ օրուան ռմբակոծութեան միջոցին, Ռուսերը ծանր վնասներ պատճառած են ճափոնական երեք մարտանաւերու, որոնց մէկը յածանաւ է։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Կը հերքուի Ճափոնցիներու այն լուրը թէ Փորթ Արթիւրի նաւահանգստին մուտքը փակուած է։ Ընդհակառակն այդ անցքը ազատ է կատարելապէս։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թիէնձինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հինգշաբթի եւ ուրբաթի ռմբակոծման միջոցին, Ճափոնցիները 12 հազար զօրք հանած են Քուլիանկ, ցամաքի կողմէն Փորթ Արթիւրի վրայ յարձակելու համար։

—Անգլիոյ Թագաւորն եւ Թագուհին Քոբենհակէն մեկնելով երկուշաբթի օրը Լոնտոն կը դառնան։

———

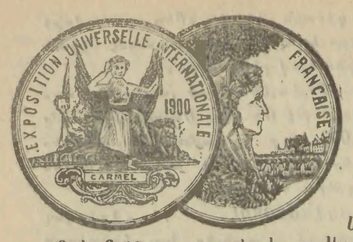
ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(Քոնսթանթինոփոլսի հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր ո և է հեռագիր չհաղորդեց :)

Ը. ՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱԿ

ՌԻՇՕՆ ՏԸ ՍԻՕՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառանները

Բարիզի Ցաքիւղէն բրօֆէսէօր Ժ. ՌՈՒՇԷ, Պօրտօի գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրօֆէսէօր ԿԱՅՕՆ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ օքիմիագէտ Ս.ԷՆՕՒԻ. Օաէսայի համալսարանին բրօֆէսէօր Ա.ՎԷՐԻԿՕԻ, եւ ուրիշ նշանաւոր բրօֆէսէօրներէ կատարած տարբալուծումներէ հաստատած է թէ մեր արտադրութիւնները բնական են, զօրացուցիչ եւ բուժիչ։ = ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Դրասենեակ եւ մթերանոց. Ղալաթիոյ քարափը, Սիթէ Ցրանսէզ Թիւ. 145-147։ ☛ Էթիքէթին վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը (ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ԶԱՐԵՀ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ

Վկայեալ

ԼԻՕՆԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ ԵՒ

ՊԱՇՏԱԼԻՔ ԾԸՆՆԴՎԱ ՌԾՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կը բուժէ բերանի եւ ակռաի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, կատարելագործեալ սիստէմներով։ Կ'ընդունի հիւանդներ ամէն օր, բերա, Մեծ Փողոց ՐՐԻՏԻ ԼԻՕՆԻՒ դիմացը կլավարի փողոց Թիւ. 2։

Երեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը մինչեւ ցորեկ աղքատաց ակռայ քաշելը ձրի է։ 30—6

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԳ

Օսմ. կայս. դրամատան Բերայի ճիւղը միշտ ճոխ ընծայելու նպատակ որոշած է ամսական մանրակ վճարումներով հաճուցանելի վաճառումներ ընել յատագայ պարզեւատր արժեղրեց վրայ։—

Արեւ. Երկաթուղեաց արժեթուղթ
Եգիպտական Բրէյի Ֆոնտիէի արժ.
Ճունական ազգային դրամատան »
Գազ. Բօմմիւնալ եւ Ֆոնտիէի »
(Ամբողջ եւ քառորդ)
Գազ. Բրէյի Ֆոնտիէի արժեթուղթ
Վիլ սը Բուռլի արժ. (ամբողջ և քո.)

Օսմ. կայս. դրամատունը վերոյիշեալ փոխատուութիւնը ըրած ատեն պիտի պահանջէ իր յանձնորդէն օրական գնով ծախսաւ առնուած արժեղրեցին արժէքին մէկ քառորդին վճարումը։

Այս առնչին վճարումն ընող յանձնորդը ամէր պիտի լինին գնուած արժեղրեց ըստ ընկալագրի որ իրենց պիտի տրուի եւ ասր արձանագրուած պիտի ըլլան արժեղրեց թիւերը, վաւ լելով միանգամայն կարողներուս, ինչպէս եւ վիճակահանութեամբ վաստակելիք գումարներուս հասոյթները։

Վերոյիշեալ արժեթուղթը իսր գերաւ պիտի մնան Օսմ. կայս. դրամատան քով, մինչ ի վճարումն փոխատուութեան գումարին եւ ասրա պահանջեալ տոկոսից։

Ի վերոյ նշանակեալ ինչ կէս եւ այլ նոյն օրինակ արժեղրեր, Օսմ. կայս. Դրամատան Բերայի ճիւղը միշտ պատրաստ գնուելով, հասարակութիւնը կրնայ ուզած ժամանակ գնել զայնս թէ՛ կանխիկ եւ թէ՛ ըստ յայտարարեալ ամսական մանրակի վճարման։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Նպարեղէններու ծանօթ վաճառական Թ. ՍՈՒՐԻՆԵԱՆԻ Պոլսոյ վաճառատունը կամարկին գլուխը, Վալիտէ Ցանի Թիւ 6 խանութէն փոխադրած է դարձեալ նոյն խանին մէջ 16 թիւը, Մարվիէ չոգենաւային գործակատարութեան կարգը։ 10—3

ՏԻ ԼՕՈՒ ԵՒՒՆԸՆ ԷՍՏ ՔՐԱՈՒՆ
(The Law Union & Crown)
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԿ.
Հրդեհի, կեանքի և Արկածի դէմ
Հիմնուած 1825ին Լոնտոնի մէջ
Դրամագլուխ 1,500,000 Ա. Ո.
Պահեստի դրամ 4,800,000 » »
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
Ridley, Rowell & Co.
Ղալաթիա, Ջօջէօղլու խան Թիւ 9-10

ՄԱՐՍԷԼ

ԿԱՄ

ԳԱՂՏՆԻՔ ԾՈՐԲԱՐԻԶԻ

4

Էռնէսթ.— Հապա մէկուն կ'զարպասէիր կոր։

Պլամէտ.—Ֆիլիփին կը սպասեմ կոր Հիմա տակաւին թատրոնն է։ Լաւ պիտի ամա իրեն որ չիտակ կգան Մերձի ճաշարանը երթայ։ Ժամ մը վերջը ես ալ հոն պիտի երթամ գինքը գտնելու։ Այս ժամանակամիջոցին մէջ ինչ որ ալ ըլլայ կրնանք 500 ֆր. վաճառիլ Թուիս կառնէն։

Պլամէտ այս խօսքը ընելէ ետքը, լաղատարան գնաց էռնէսթի ընկերակցութեամբ։

Մարսէլ անոր եռեւէն նայելով կը խորհէր.

—Որքան ատորին եւ ատոնց մարդ մըն է եղեր։ Բալիքչէին կինը՝ իր պատիւը ատանկ մարդու մը պիտի զոհէ՝ եղեր։ Եզեռ Բալիքչէն։ Ատանկ արարած մը կը սիրէ կոր։ Սան-Ֆրանչիսքօ գըտնուած ատենիս, մէկու իր կնոջը վրայ կը խօսէր և փափաք կը յայտներ զայն նորէն տեսնելու։ Այս իրողութիւնը պէտք է պատմեմ ես Ֆամինքին, եւ հաստատեմ թէ Բարիզի կիները ի՛նչպէս Սէօթլի չեն նմաներ։ Ապահովաբար իմ գլեւտա նորէն առտապէներ պիտի ակսի եւ պիտի ջնէ որ Բաքելոնի մէջ հակառակ հազարաւոր անհատաներիմ կինոր գտնուելուն, դարձեալ այդ քաղաքին կործանումին փափաքած չէ։ Եւ սա կայն ամէն պարագայի մէջ Բարիզի կիներուն մասին իր ունեցած լաւ գաղափարը չատ ձիւղ չէ։

Մարսէլ այլ խորհրդածութիւններէն ետքն ալ ամքի ելած եւ ասլօնէն դուրս ելլելով դէպի սանդուխը ուղղուած էր։

Բլիւպի խորդոս եւ կեղծ մարդոց ընկերակցութիւնը այնպես զղուեցուցած էր զինքը, և հիմա իր ատենը երթալով կ'ուզէր մտածել թէ ինչպես կրնար ջնջնիկ ընել Սավինիէնը։ կ'ուզէր իր բարեկամին պատմել Բլիւպի սալօնին մէջ այդ երիտասարդին հետ իր ատենած խօսակցութիւնը։

Կառքը չէր սպասցուցած Բլիւպի դրան առջեւ։ Օգը գեղեցիկ էր, և փողոցներն ալ չոր ըլլալով, փափաքած էր հետիոտն երթալ մինչեւ Եօրթ Սէօվէրի ճաշարանը։

Բլիւպի վարի սրահին մէջ երբ ըսպասաւորներու օգնութեամբ կը հագնէր բառաբոյին, յանկարծ միտքը ինկան քիչ մը առաջ վառարանին շուրջը տեսի ունեցած խօսակցութիւնները, և ակսաւ խորհիլ այդ տեսարէ պզտիկ վրայ։

Երբ փողոցի դուռը առնող նրբանցքէն կ'անցնէր, ըսաւ ինքնիրեն։

—Եղեռ կին։ Անպատճառ սիրած ըլլալու է այս մարդը, որ Բլիւպի մէջ իր կիներու քով սրած լաղթանակները կը պատմէ մեծ պարծենկոտութեամբ մը, եւ գաղտնապահ կը թնդալ բոլոր այն կիներուն վրայ, որոնք սէր կուտան իրեն։ Եզեռ կին, անպատճառ ատոլ սիրով մը կը սիրէ կոր այդ մարդը։ ըսի, քանի որ իր երիկը այս կերպով խօսելու սասիճան առաջ կերթայ կոր։ մինչեւ ատենն փախստական ըլլալ սասիճան։ Ընտանիքը, իր գրասեղանի դիրքը, նոյնիսկ պատիւը կը զոհէ կոր, փոխելու համար մէկու մը հետ որ մէկ ամիսէն պիտի Քօղոլ նորէն դիրքը, իր նախկին յարաբերութիւնները վերահաստելու համար Թատրոնի պըէրսակի մը հետ։ Իմ պարտականութիւնս կը նկատեմ ես վեր ելլել հիմա նորէն. ապահովել այդ մարդը եւ զինքը մեծ նամարտի պարտաւորել։ ասով հաստատելու համար թէ իրօք սիրտ մը կը կըրէ ան իր կատրքին տակ։ Այս կերպով մեծ ծառայութիւն մը ըրած պիտի ըլլամ թէ՛ նաւապետ Բալիքչէնի եւ թէ իր կնոջ։

Մարսէլ դառնէն դարձ եղաւ ետ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափս վրայ հանդերձներու, կ. Պոլիս Սուլթան Համամի, Հալուաջը խանի մօտ, Թիւ. 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Աբտակ Մօսկեան, տարիներէ ի վեր, իր ազդմամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւնները աւելի ընդարձակել, իրեն ընկերակցեալ առած է Վահան Տէմէմեանն անուն փորձառու երիտասարդն։ երկու ընկերներ պիտի աչխատին, պիտի չխնայեն իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն ժամանակ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և ազան ծախել շատ ծախելու նամար, ինչ որ ասկէ առաջ Աբտակ Մօսկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չգտնուած վարպետ ձեռով մը միչտ ներկայ է և պաշտօն ունի հեզել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձներուն լաւ և անթերի պատրաստութեան։ կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պերքէթ վերսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1ին մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 դրաչ, ասկարկութիւն չկայ։

ՏՒՐ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ, մորքի, գաղդիական ախտի, այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւլն. հիւանդութեանց

Ցիչեալ բժիշկը որ 15 տարի չարուսնակ պատուոնավարած է Կասթէմունիի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, եւ որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած եւ գործնական փորձեր ըրած է, եւ այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէօյիւք Բարմաք գարու, Թիւ 10, և կէսօրէն մինչև ժամը 11կը գանուի Պահէ գարու Քիւչիւքճան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, արլափ ալ հինցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը ձրի ազքատները։ 100-6

ՁԱՎԱԻՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՍԻԿԱՒԻ ԹՈՒՂԹ

ԹԻՒ 14- ԿԷՕՒՇԻՒՆԻՆ -14 ԹԻՒ

Այս սիկաւի թուղթերը, որոնք խաբիսխ նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր առկունութեան հետևանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, չատ մը կեղծերը երեւան եկած են. կեղծարարներուն դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէև, բայց կը գտնենք արդեն ատ կեղծերը ծախելու համար ուրիշ նենգաւոր ձեւեր։ Ուստի ամենուն ծանօթ կ'ընենք որ մեր սիկաւի թուղթերուն վրայ եղած խաբիսխ նշանը ուրիշ ոչ մէկ սիկաւի թուղթերու վրայ կայ։ Ասոր համար ամենուն կը յայտնենք որ մեր սիկաւի թուղթերը ծախող ամէն վաճառականներ ալ մեր կողմէ պատուիրուած են որ ամէն մարդու որ մեր սիկաւի թուղթերը ուզէ, անոնց վրայ նշանը տեսնելով ետ դարձնեն